

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisori nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrise nu se returnează.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Augensfeld & Emeric Leg-
 ner., Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelik.
 În Budapesta la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII Erzsébet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o colonă 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicită: mai dese după tarifară
 și învală. — RECLAME pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 33).

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 M-ri de Duminecă 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 M-ri de Duminecă 8 fr. pe an.
 Se primumeră la toate ofi-
 ciele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Tergul Inului Nr. 30, etajul
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 181.—Anul LXVI.

Brașov, Sâmbătă-Duminecă 17 (30) August.

1903.

Adunarea Societății

pentru fond de teatru român.

În decursul zilei de ieri și de azi „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ și-a ținut adunarea sa generală anuală în orașul Sebeșul-săseșc din Ardeal, unde elementul românesc e așa de bine reprezentat.

Despre primirea comitetului și a membrilor esteri ai Societății și despre decursul sedinței prime lăsam să urmeze mai jos raportul special ce l'am primit.

La locul acesta publicăm interesanta vorbire de deschidere ce a ținut-o ieri în 15 (28) Aug. președintele societății noastre pentru fond de teatru și despre care se face amintire și în raport:

Discursul președintelui Iosif Vulcan.

Domnilor și doamnălor!

Cu bucurie vă salut. Întruniți în această adunare generală. Cu bucuria aceia ce începe să-și vadă visul cu ochii.

Trecut-au trei decenii de când a resunat pentru prima-ori în nămolul românesc din această țară glasul dornic de progres: Să fondăm teatru național!

Slab a fost glasul, îndrăsnită a fost propunerea și totuși n'a resunat în pustiu, prinsă rădăcină, căci a exprimat o dorință de mulți simțită, o dorință — cutez a dice — generală.

Sub impresiunea boldului de progres, înghetatu-s'a o falangă de luptători ai ideii, cari au arborat steagul Thaliei Române și fără să le pese de greutate, pușu-s'au pe lucru, îmbărbătați de convingerea, că fie pedecile cât de mari, ceea-ce o națiune dorește, stăruind neclintit, trebuie să se împlinescă.

Mare, sublim și chiar sfânt a fost scopul: crearea unui nou organ pentru răspândirea culturii naționale.

Din timpurile cele mai vechi și până astăzi, rolul teatrului în cultivarea unui

popor a fost și este foarte important. Ca școlă practică pentru propagarea moravurilor, deșteptarea bunului gust, închiegarea vieții sociale, dezvoltarea și afirmarea sentimentului național, formarea caracterelor, poleirea limbei și pentru tot ce privește progresul cultural al unui neam, teatrul stă alături de biserică și de școală, dându-le ajutor și de multe-ori chiar întrecându-le.

Etă cuvântul pentru care creștutul s'au datore toate popoarele s'aredice teatre.

Etă rostul pentru care, de-odată cu școlile cele mai înalte, deschis-s'au pretutindenți și teatre, unde tiner și bătrân, sărac și bogat, analfabet și erudit, țeran și domnitor, de-opotrivă au beneficiat de frumusețile artelor, de-opotrivă și-au înălțat sufletul în sferile plăcerilor intelectuale.

*

Istoria ne arată, că teatrul a stat tot-deuna în fruntea mișcărilor de progres național.

În toate epocile de înflorire a neamurilor, autorii dramatici au ținut sus și tare stindardul luminei.

Culmea sărbătorilor olimpiade a fost reprezentarea pieselor clasice, cari și astăzi ne fac deliciile.

Aeschilus, Sophocle și Euripide au ridicat mai înalt prestigiul națiunii lor, decât multe victorii strălucite, căci aceste s'au transmis la noi numai ca nisele legende ale gloriei trecute, câtă vreme operele lor, luminând prin secolii ca nisele fari călăuzi în mijlocul valurilor, trăesc și astăzi și vestesc de-a-pururi idiomul elen.

Dacă națiunea engleză s'ar stinge cu totul și din nămolul acesta n'ar rămâne omenimii decât operele lui Shakespeare: acest gigant al cugetării profunde ar învia par-că tot nămolul și lumea s'ar închina vecinic geniului englez.

Marele Napoleon, în esiliul său de pe insula St. Elena, meditănd despre importanța teatrului, scrie, că Franța datorre o mare parte a faptelor sale mărețe influenței lui Corneille, și spune, că

dacă acesta ar fi trăit în epoca lui, l'ar fi numit principe.

Însă n'avem să mergem așa de departe, căutând în lumea esternă motive și argumente pentru însemnătatea teatrului. Le găsim aici acasă, în poporul nostru, căci cetim aproape în toate zilele cum țărănimea noastră de pretutindenți a început să dea ea însăși reprezentații teatrale, veselindu-se și veselind tot auditorul compus mare parte din țerani. Acesta nu numai probază, că poporul nostru simte trebuința teatrului, dăr tot-odată și impune clasei mai culte îndatorirea să îngrijescă de satisfacerea acestei trebuințe.

Nimeni n'a înțeles acesta mai bine, ca d-l Ioan Kalinderu, membru al Academiei Române și administrator al Domeniilor coronei în România, care după-ce a făcut biserică și școală în toate comunele, a clădit pretutindenți și câte-o scenă pentru popor.

Limba este viața unei națiuni, literatura e hrana ei sufletească, ér teatrul este organul prin care se ofere acea hrană. Înființarea teatrului pentru noi Români este o chestiune de viață.

*

Sovinismul descreerat pôte să facă gălagie. Dăr cumpătul rațiunii de stat n'are cuvânt să-î oprăscă. Voind să facă acesta, ar săvârși un atentat în contra civilizațiunii. Teatrul răspândește cultură; cine împiedecă cultura, pune stavilă progresului.

Ni-se spune neîncetat, că ne putem cultiva liber limba și literatura; este dăr peste puțină să ni-se pună oprelișce în cale, când noi voim să ridicăm un templu limbei și literaturii noastre. Afară de Unguri, Germanii și Sărbii au aici în țară teatrul lor; de ce să nu putem avea și noi Români al nostru?

Este teatrul acesta contrar existenței și înfloririi statului? Cultura dezvoltă iubirea de neam și de patrie; prin urmare, teatrul românesc este în același timp o instituțiune națională și patriotică.

Au fost, ce-i dreptul, ba pôte mai sunt și astăzi unii la noi, cari au ținut și dic, că înființarea teatrului național este cu neputință, căci reclamă un capital de care noi nu putem dispune.

Toți aceștia se vede, că n'au petrecut cu luare aminte istoricul și dezvoltarea Societății noastre. Încă din primii ani ai înființării sale, cu ocaziunea adunărilor generale începând din 1875 și până 'n 1885, ca unul care am stat la lăganul acestei Societăți, am arătat, că intențiunea fondatorilor n'a fost și n'a putut să fie, ca să începem înființarea Teatrului Național cu ridicarea unei clădiri, căci înainte d'a se puté face acesta mai sunt de isprăvit multe lucrări pregătitoare.

Sub numirea de Teatru Național, noi n'am înțeles edificiul, ci instituțiunea teatrală.

Primul nostru scop decî nu puté fi altul, decât regularea chestiunii teatrale, dându-i o direcțiune potrivită trebuințelor poporului nostru, creând stipendii pentru talentele, cari vréu să se dedice teatrului, fixând premii pentru piese din mediul nostru și înființând o trupă ambulată. Acesta era și este dorința obștescă; acesta corespunde trebuințelor noastre, căci face un serviciu mai general, ofere reprezentații teatrale în toate părțile. Ridicarea unui edificiu anume pentru teatru, este a doua fasă a înființării teatrului național, menită pentru alte timpuri când necesitatea ei se va impune.

Natural că numai astfel ne-am putut închipui fondarea teatrului național. Natural că nu puteam să începem la clădirea edificiului, ci trebuia ca întâi să îngrijim de crearea mijloacelor ce reclamă și asigură existența instituțiunii teatrale. Natural, că mai întâi aveam să ne crescem artiștii, să ne formăm un repertoriu, — căci ce folos de clădirea teatrului, dacă n'avem cine să jöce acolo și ce să ne reprezinte!?

Să împunea, decî, ca afară de adunarea fondului material, să stăruim și pentru întocmirea unui fond intelectual.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

In Carpații de nord.

(O întâmplare din Galiția)

În partea de nord a Carpaților, în valea romantică a riului Dunaieț, este așezată în mijlocul unui frumos parc o zidire veche, care pörtă numele de Kamenita și este curte boierescă. Curtea acesta Casimir cel mare, (dăruise hetmanului Wolla frunzașul G. alilor*) împreună cu pădurile, livețile și câmpurile din împrejurime și cu satul numit Kamionka, locuit tot de Goralii.

Sute de ani au trecut și curtea Kamenita a rămas în tot timpul proprietatea urmașilor hetmanului Wolla. Cel din urmă dintre urmașii hetmanului ajunsese în rănilile cămătarilor, adevăc a jidovilor și își puse capăt vieții cu un glonț de revolver.

Moșia și curtea o cumpără jidanul Moritz Wolfsohn, care prin cămătăria sa cu 100% pricinuisse sinuciderea celui din urmă proprietar din familia Wolla.

*) Goralii se numesc locuitorii din Carpații apuseni ai Galiției.

Moritz Wolfsohn s'a apucat chiar de la început să reorganizeze administrațiunea moșiei. Cel dintâi lucru, ce l'a făcut a fost, că a isgonit pe toți slujbașii moșiei și a pus în locul lor omeni de ai lui. Dintre cei vechi n'a lăsat în slujbă de cât pe bătrânul Goral Gorski, care era pescariu și era bolnav. Să nu credă însă cineva, că pe acesta l'a lăsat, fiindcă a vedut că îi sunt numerate zilele. Dămne feresce! Dăr l'a lăsat fiind-că avea o fată frumoasă și tineră cu numele Marinta, care îi plăcea jidovului.

Căsuța de pescariu în care locuia Gorski cu fiica sa, era lângă o livadă mare. D'asupra ei își întindeau crengile și îi făcea umbră doi arini, ce resăriseră tocmăi din țărmlul riului Dunaieț, care curgea pe lângă livadă. Între cei doi arini era o laită de mestecăn, pe care adesea o vedeai pe Marinta ședând. Tot pe laita acesta ședea și Moritz, când i-a făgăduit cu jurământ Marintei, că se va boteza și o va lua de nevastă.

Drumul de la Kamenita până la căsuța de pescariu ducea printr-o pădure, apoi peste livada cea mare. În mijlocul pădurei o aita căsuță, în care locuia veduva gornicului

Lanski trăind din mica pensiură, pe care trebuia să i-o plătescă Moritz Wolfsohn, pentru-că așa s'a legătuț în contractul de cumpărare.

Pe veduva asta, săraca, jidovul nu o puté vedé în ochi. Întâi pentru-că trebuia să-î plătescă pensiunea, și a doua pentru-că de câte-ori mergea la Marinta, trebuia se trecă pe lângă căsuța unde ședea.

Și veduva, spre nenorocirea sa proprie, i-a și spus Marintei să se ferescă de jidov și i-a mai făcut imputări, pentru-că și-a dus pe tatăl său în spital.

Întro zi Marinta i-a comunicat lui Moritz, ce a ținut veduva Lanski. Jidovul s'a mâniat foc și a ținut: „Miereea asta trebuie să iasă din casa, unde se află acum și să se mute în cealaltă casă gornicescă, în munte!“

Marinta s'a rugat de Moritz să nu o năpustescă pe biata femeie și să o lase acolo cel puțin până va veni fiul său Petru din cătane.

„Nu“, răspuse Moritz, „femeia aceea te-a ofensat pe tine și pe mine și o asemenea ființă nu trebuie luată în apărare.“

„Suntem vecini“, ținse Marinta, „și

feciorul ei, Petru, e un băiat bun. Mie îmi era drag Petru, ca un frate. Dacă se va întorce acasă din cătane, ar fi bine să-î pui gornic și să-î dai casa din munte, unde să locuescă cu mă-sa.

Rugămintea Marintei avu tocmăi efectul contrar asupra lui Moritz și nu cum se aștepta biata fată. Când se întorcea acasă jidovul, a intrat pe la veduva și i-a strigat furios: „Casa asta îmi trebuie pentru un nou gornic. Trebuie să ieși d'acoi și să te muți în casa cealaltă din munte. Să ieși numai de cât. Miia, ce țu-o plătesc, țu-o dau și mai departe.“

Sărmana femeie plângea: „Lasă-mă Maria Ta, să stau aici până la primăvară. Sunt bătrână și slabă. Îmi vine greu să mă mut în timp de ărnă.“

Rugămintea veduvei a fost zadarnică. O săptămână înainte de Crăciun a trebuit să se mute. Plângând urca biata veduva muntele, ea n'a ajuns însă la casa din munte și nici la locuința sa cea veche nu s'a mai întors. Nimeni n'a mai întreat de ea. A rămas pierdută.

În luna Maiu muri tatăl Marintei în spitalul „Mănăstirei roșie“ și fu îngropat în cimitierul d'acolo.

Până acuma lucrarea noastră s'a mărginit la crearea fondului material, căci fără acesta n'am putut întreprinde formarea fondului, al doilea. Acum, grație stăruințelor neobosite ale fruntașilor acestei mișcări, grație jertfei încordate a nemului nostru, ne aflăm în situația de mult dorită, ca să putem începe și crearea fondului intelectual.

Mult timp a trecut până ce am putut străbate până aci. Căci greutățile au fost mari și puterile noastre slabe. Nu ne-a ajutat nimeni și adunat'am ban cu ban totul numai din sărăcia noastră. Tocmai de aceea și bucuria noastră este mai mare.

De acum începe o epocă nouă în viața societății noastre. Conform planului de acțiune, care vi-se prezintă, adunarea actuală are să pună la dispoziția comitetului mijlocele pentru a crea burse și a publica premii pentru piese. Este modest începutul, care se face de astă-dată, der el are să crească din an în an și în aceeași măsură au să fie tot mai mari și succesele la cari tindem.

Fie cât de modest pasul acesta, el indică începerea înființării Teatrului Național. Prin el punem pétra fundamentală la mărșălașul templu al Thaliei Române, care are să vestescă de-a-pururi graiul românesc.

De mare însemnătate e momentul acesta pentru ori-care Român, pentru mine este în deosebi mișcător, căci printr'ensul văd cum începe să se intrupeze visul meu din tinerețe, vis care a devenit stéua conducătoare a vieții mele.

Și sub impresiunea emoțiunii tremurânde de bucurie, cu glasul slăbit al vârstei, mulțămesc bunului Dumnezeu, că mi-a lungit zilele să pot presida și această serbare și — dimpreună cu D.-v. și în fruntea eselenților mei colegi colaboratori — să așed eu în temelia instituțiunii noastre teatrale — prima cărămidă.

Adunarea generală e deschisă.

Incurcătura continuă.

Audiențele, ce le-a dat Maj. Sa monarchul la o sémă de bărbați politici maghiari în palatul din Buda, s'au încheiat cu ziua de ieri. Numeroși bărbați politici au urcat scările de marmoră ale palatului și și-au desfășurat părerea asupra situațiunii politice din Ungaria. Nu s'a luat însă nici o deciziune definitivă până acum, așa că s'ar pute cu drept cuvânt dice, că lucrurile stau acolo unde au stat pe timpul demisiunii lui Khuen-Hedervary și nesiguranța continuă.

S'a vorbit mult în zilele din urmă, că monarchul l'ar fi însărci-

nat pe ministrul de agricultură *Daranyi* cu compunerea listei noului guvern. Scirea a desmintit'o însuși *Daranyi*. Tot așa nu i se dă credemnt nici scirei, că viitorul ministru-președinte are să fie ministrul de finanțe *Lukacs*.

Diarele maghiare spun, că pe cât timp nu se va rezolva *cestiunea limbii* în armată, împlinindu-se pretenșiunile naționale maghiare, nu se va afla bărbat politic maghiar, care să ia asupra-si sarcina constituirei unui cabinet. Coróna însă — după cât a eșit până acum la ivelă — nu e învoită de loc cu postulatul privitor la limba de comandă maghiară. Punctul acesta de vedere îl au și înaltele cercuri militare, cari dic, că decă li-s'ar da Maghiarilor limbă de comandă maghiară, s'ar sdruncina unitatea armatei și monarchia ar fi espusă unor pericole incalculabile.

Majestatea Sa plăcă ađi din Budapesta la Viena, ca să primescă visita regelui Angliei. Din Viena se va reînțorce în 3 sau 4 Septemvrie la Budapesta, ca să decidă în afacerea crizei. Se asigură, că cu ocazia acesteia va însărcina pe cine-va cu constituirea cabinetului, ér a doua di va pleca la marile manevre din ținutul Aradului, de unde se va reînțorce la 10 Septemvrie. Noul ministru-president ar constitui cabinetul în zilele de 4—10 Sept.

În timpul cât monarchul va petrece în Viena, se vor ține acolo consfătuiri militare cu scop de a se desbata și stabili măsura până la care s'ar pute merge cu concesionile ce li-s'ar face Maghiarilor.

Este interesant, că ieri Maj. Sa a primit din nou pe contele *Khuen-Hedervary*, despre care se afirmă, că va însoți și el la Viena pe Maj. Sa și va fi invitat să participe la prânzul ce se va da în onórea regelui Angliei.

Alaltă-eri monarchul a primit și pe ministrul de externe contele *Goluchowski* într'o lungă audiență privată. *Goluchowski* s'a dus apoi la contele *Khuen-Hedervary*, care la rândul său i-a reînțors visita. Audiențele și vizitele acestea stau în strinsă legătură cu criza.

Că ce va urma, au să ne arate zilele viitoare. Cu drept cuvânt lumea póte fi curiosă de chipul și direcția în care se va încerca o descurcare.

Adunarea dela Sebeșul-săsesc.

Raport special al „Gaz. Trans.“

Sebeșul säs. 15 (28) Aug. a. e.

E o săptămână și mai bine de când am plecat din Brașov și după o nópte de călătorie, m'am tređit într'o bună dimineață la Vinț. Aici trebuia să aștept două césuri un tren secundar, care avea să mă ducă la Sebeș. Două ore să stai într'o gară pustie când se îngână ziua cu nóptea, când toată lumea durmea somnul cel dulce de dimineață!

Dau să ies în fața gării și mă întâlnesc cu'n Român.

— D-șoru merge la Sebeș?

— Cam așa.

— Apoi te duc eu.

— N'ai face réu...

Și până una altă imi smulge giământanu din mână și... étă-mé într'o căruță.

Cerul la răsărit începú să se înroșescă și ochii imi alergau lacom pe cămpurile pline de rouă. Tocmai târziu când se opri căruța, — nu știu ce naiba se rupsesse la ham — băgaiu de sémă, că la oiște nu e decăt un cal.

— Da celălalt unde-i?

— E cam schiop și l'am lăsat acasă.

N'apucase să răsară soarele când am intrat în oraș. Pe stradă nu era nimeni, ici colo dór câte o femeie care aducea apă cu ulciorul.

Orașul are o înfățișare veche, după cum au tóte orașele săsesci din Ardeal.

Luni a fost târgul cel mare și am rămas uimit de câtă lume românească am văđut furnicând pe strădi, prin piață, prin cărciume și prin tóte părțile. Costumele femeilor erau de un farmec extraordinar.

Lumea românească e agitată în așteptarea zilei de primire a comitetului societății pentru fond de teatru român. Fie-care contribuie cu ce póte, alérgă, face și direge, numai să facă o primire plăcută óșpeților cari vor veni.

Pregătirile de primire sunt în toiul lor. Mă miră numai un lucru. De ce frații sebeșeni n'au decis a-se face concertul și reprezentația teatrală în sala orașului întocmită cu tóte aparatele scenice, ci au improvisat o bină într'un pavilion de la un hotel, — de ce?

Primirea la gară Joi.

Comitetul de primire a plecat la 4 ore p. m. la gară cu 15 trăsuri. La 4 ore și ceva sosi trenul. După ce se coboriră óșpeții din vagon, d-l protopop gr. or. *Sergiu Median* din Sebeș salută pe noii sosiți cu următorul discurs:

„Stimaților óșpeți! Românii din Sebeș și din împrejurimí au așteptat cu multă dragoste să primescă pe stim. óșpeți în ținuturile lor. Suntem fericiți, că putem și noi să contribuim în felul acesta la intruparea frumoșei idei pentru înființarea unui teatru național românesc.

Vă declarăm însă de la început, că împrejurările noastre nu ne vor ajuta póte să corăspundem așteptărilor d-vóstré, dér vă rugăm a fi încredințați, că vă întindem

brațe de prietină și vă primim cu inima deschisă. Bine ați venit!“

D-l Ios. *Vulcan*, președintele, îi răspunde următoarele:

„Domnilor și fraților! Nici odată, la nici o adunare n'am venit cu atâta bucurie, ca acum la adunarea din anul acesta. Cu această adunare se va începe o nouă eră în viața societății pentru fond de teatru.

Se vor lua nisce concluse, în urma cărora societatea noastră va face un pas înainte pe calea progresului. De 30 de ani și mai bine am adunat fond material, acum a sosit timpul să ne gândim la punerea în practică a acestui fond. Acuma începem să înființăm teatrul nostru național.

Colegii din comitet, dimpreună cu mine, Vă strângem mâinile din inimă și vă mulțumim pentru discursul de bună-priemire“.

De la gară óșpeții au fost duși direct la quartirele hotărâte deja de mai înainte. La opt și ceva séra toată lumea s'a întrunit în pavilionul de la Hotel Central, la așa numita *séra de cunoscință* unde numai cunoscință nu s'a făcut. Grupuri, grupuri aședați la mese, fie care în cercul lui și-a petrecut, ascultând muzica lu Șandru.

Aici a luat cuvântul d-l Ios. *Vulcan*, accentuând încă odată, că adunarea de la Sebeș va rămâne una din cele mai însemnate adunări în viața societății pentru fondul de teatru român, căci în ea se va desfășura steagul ținut până acuma strins și se va porni activitatea propriu dișă în scopul înființării unei trupe de actori.

A mai vorbit apoi preotul local *Zevedeiu Mureșianu*.

Serviciul divin. Vineri 15 (28).

Precum e obiceiul la serbările românești, așa și acum festivitățile Societății au fost inaugurate cu serviciu divin.

Românii din Sebeș fiind fórté numeroși (la vre-o 5000 de suflete) au 3 biserici: 2 greco-orientale și una greco-catolică. Una este mai frumoșă decăt cealaltă.

Comitetul s'a împărțit în două, mergând o parte la biserica gr. or. și cealaltă la cea gr. cat. La amândoué erau mulți credincioși adunați. Puteai ceti de pe fața publicului însemnătatea momentului, în care se află.

Am fost de față acum un an la adunarea „Societății“ de la Bistrița. Acolo am putut admira frumșeția portului și tipurilor țărănesci. Acum trei ani am fost părtaș la entuziasmul de la Abrud. Poporul curgea din tóte părțile îmbrăcat în costumul lui simplu, curat și elegant.

Țeranii din Sebeș nu stau mai pe jos în privința acesteia. Văđend adunate aci sute și sute de țeraní și țérance, îți era mai mare dragul să privești la ei. Deja prima impresie, ce îți-o fac, este cea mai bună.

Li-au talmăcit misiunea și chiemarea „Societății de teatru“, protopopii *Dobrescu* și *Sergiu Median*, unul la biserica gr. cat., altul la cea gr. or.

Intreg comitetul era de față la sfirșitul slujbei de la biserica gr. or. D-l protopop *Sergiu Median* a sciut să espună

Din cei ce au fost la înmormântarea lui, câți-va s'au întors acasă pe drumul mai scurt din munți. În mijlocul pădurii, nu departe de cărare, au dat peste nisce oseminte de om, róse de fiarele sélbatice și acoperite pe jumătate de omét. Blana sfășiată și hainele rupte erau ale văduvei *Lanski*. Osemintele au fost culese și îngropate fără multă ceremonie în cimiteriul din *Kamionka*.

În sat s'a mai vorbit câteva săptămâni despre osemintele aflate în pădure și despre înmormântarea lor. Unii diceau: „Stăpânul, care a isgonit pe biata femeie din casă în capul iernei, este un jidov fără suflet“. Alții diceau: „*Wolfsohn* a pus pe cineva să omóre pe văduva, ca să scape de ea și să nu-i mai plătescă pensia“.

Apoi s'a mai vorbit o lună întregă de înmormântarea cea frumoșă a pescarului *Gorski*, pe care a plătit'o jidovul și omenii diceau că-i om bun. Ba îl laudau ca pe un mare binefăcător, fiind că lăsă pe *Marința* să ședă în casă și după mórtea tătâne-séu, îi dădea și bani, așa că nu trebuia să muncescă și pute să se îmbrace în

haine mai frumoșe, de cât pe vremea când trăia tătál-séu.

Intr'aceea trecú vara, tótna și érna și veni éráși primăvara. La 1 Mai locuitorii din sat găsiră ușa închisă. *Marința* dispăruse. Ómenii avură éráși despre ce se vorbescă. Unii diceau: Domnul a trimis pe *Marința* la *Sczawnița* ca să învețe purtări mai orășenesci. Ér alții diceau: Jidovul a trimis pe *Marința* la *Sczawnița*, ca să trecă la legea jidovescă. Și unii și alții erau însă de părere că *Marința* are să ajungă nevasta lui *Wolfsohn*.

Prin Iulie s'a întors éráși *Marința* în căsuța părăsită. Nimeni n'a aflat unde a fost cele două luni. Sătenii, cari au văđut'o după ce s'a întors spuneau, că *Marința* s'a schimbat cu desevirșire. Nu mai e așa frumoșă și tineră ca mai înainte. S'a cam veșteđit fata. E galbenă ca céra séraca.

Nu trecuse mult timp de la seceratul ovésului și s'a întors și *Petru Lanski* din cătane. Cu dorul în inimă alergă sérmanul *Petru* la casa din pădure să vadă pe mama sa. Casa în care s'născuse el și în care lăsase pe mama sa, era însă închisă. Se uită pe feréstră. Nu era nimeni înlăuntru. Se duse

în sat. Ómenii, pe cari îi întreba: „Unde șede mama?“, nu-i dedeau nici un răspuns. Într'un târziu îi spuse o babă: „Mama ta e de un an și jumătate în pământ“ și i-a povestit cum a scoș'o jidovul din casă în dricul iernii. „Ómenii dio“, continuă baba, „că mamă-ta n'a murit de mórte firéscă, ci a fost omorită“.

Cu inima plină de durere și cu lacrimile în ochi *Petru* își luă drumul spre casa pescarului. Năđăduia, că se va pute ocroti la bătrânul *Gorski*, căruia îi dicea tată și va găsi mângăiere la *Marința*, căreia îi era așa de drag, când erau amândoi copii. Când eși *Petru* din pădure și intră în livadă, *Marința* șede pe laița de mestécán între cei doi arini bătrâni, pe care ei améndoi de atâtea ori ședeau împreună. *Marința* avea în póle o bucată de pânză albă, pe care brodase ceva. Acuma însă ținea mâinile ei albe nemășcate pe pânză, ochii ei mari și negri priviau la valurile rfului *Dunaieț*, ér gândurile ei erau la zilele din copilărie. *Marința* se gândia și la *Petru* și la ziua în care a plecat în cătane și au plâns améndoi atât de amar.

(Va urma.)

Trad. de Oniță.

Sgărcitul pocăit.

Piesă teatrală-poporală în două acte.

— Pentru serbătórea Nascerii Domnului. —

De *George Oprea*.

Persónele:

Melchior: un bogat din *Vifeim*.
Naftanall: servitorul lui *Melchior*.
Ana: o văduvă séracă cu 5 copii.
Iosif.
 Un judecător.
 Servitorul lui.
 Ingerul *Gavrill*.
 Corștiți.

SCENA I.

(O odaie bine mobilată, cu două ușí. *Melchior* șede la masă, decă se póte, îmbrăcat în togă neagră).

Melchior.

Melchior: Nu înțeleg, cum judecă lumea faptele ómenilor. Ori-ce ai face, fie bine, fie réu, lumea îndată îți face judecată, de obicei cam aspră și neplăcută, ba te și batjocuresce, și nici odată nu vei reuși să poți fi pe plăcerea tuturor. De faci bine, te pismuesc; de faci réu, e

însemnătatea dublă a acestei zile — sf. Marie și adunarea „Teatrului” — cu mult avânt.

După sf. liturghie pe 10¹/₄ a. m., poporul care se prezentase în număr așa de mare la biserică, începând a se împrăștia.

Ședința primă.

La un sfert de oră după acesta s'a deschis în sala festivă a școlii confesionale locale, ședința primă a Societății.

Un public numeros era de față în sală, care era îmbrăcată în verdete, pe pereți se observau portretele Majestății Sale, a Metropoliților Șaguna, Miron Romanul, a lui Gojdu, ș. a.

La masa presidială se află: președintele Iosif Vulcan, vice-pres. Virgil Onițiu, cassarul N. Petra Petrescu, secretarul Dr. Ios. Blaga, era dintre membrii în comitet pâr. ieromonah Dr. Elie Cristea și Emanuil Ungureanu.

Din partea comunei era ca reprezentant senatorul Aldea.

La stânga și dreapta mesei presidiale se află mesele reprezentanților presei. Presa este bine reprezentată și anume: „Gazeta Transilvaniei”, „Telegr. Român”, „Drapelul”, „Tribuna Pop.”, „Fôia Arhidieceșană”, „Familia”, „Lucaferul” și altele.

La orele 11 președintele, d-nul Iosif Vulcan, își începe discursul de deschidere vorbind despre ideea teatrului național român și posibilitatea întrupării acestei idei. Discursul plin de avânt juvenil a stîrnit mare entuziasm printre ascultătorii. Alături acest discurs raportului de față.

D-l protopop gr. or. *Medianu* bineventeză pe oșpeți în numele Sebeșenilor, accentuând meritele și însuflețirea cu care lucrăz actualul comitet întru realizarea ideii mărețe. D-l Vulcan mulțumesc în termeni călduroși.

În numele „Asociațiunii” ține imediat după punctul acesta pâr. ieromonah Dr. Elie Cristea un discurs prea frumos, care fu ascultat cu cel mai viu interes.

D-l președinte făcându-se tălmăcitorul sentimentelor noastre ale auditorilor, a mulțumit d-lui Cristea pentru atențiune și bineventare, relevând, că nici odată legăturile n'au fost mai strînse decât acum între „Teatru” și „Asociațiune”. Și în aclamări generale esclamă: „Succesul de la Baia-mare i-a dat „Asociațiunii” nouă putere. Acolo a vădut renăscând un neam întreg, însuflețindu-se pentru cauza națională!”

Notari ad-hoc ai ședințelor, au fost aleși d-l Vas. Goldiș și Dr. Iosif Blaga. Urma să se cetescă raportul general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală trecută. La propunerea d-lui Dr. Dobrin se hotărăse a se ceti raportul în ședința proximă.

În comisiunea de 5 membri, pentru censurarea raportului general al comitetului, s'au ales: Dr. Val. Branisce, Dr. Barbu Dr. Marciaș, Hența și Dr. Fodor. Raportul cassierului s'a amânat de asemenea pe ședința de mâine.

În comisiunea de 5 pentru censurarea casei sunt aleși: Dr. Dobrin, Rubin Patiaș, P. Herlea, Dum. Munteș, I. Halalae, era în comisiunea pentru înscrierea de membrii noi: Ion Oncescu, Avram David,

Samuil Roșu, Isidor Blaga și Gerasim Cărpinișian.

Cetirea „planului de acțiune”, tot la propunerea d-lui Dobrin, este amânată pentru ședința proximă. În public se împart broșurile conținând acest plan, ca și publicul să-l cunoască și să pôtă lua parte la desbaterea lui.

Pentru ora 3 p. m. se hotărăse o ședință a comisiunilor, unde să se verifice rapoartele și tot-odată să se discute și planul de acțiune. Vor puté lua parte la această adunare și alte persôna cu vot consultativ.

Disertațiunii s'au anunțat cinci. Din cauza timpului înaintat nu s'au putut ceti decât numai două din ele, anume: a d-lui Dr. Branisce. „De unde să pornescă teatrul național?” și a d-lui Virgil Onițiu cu schița humoristică intitulată „Tata Moșu”.

Amândoi d-nii au știut să captiveze auditorul, unul arătând isvôrele, din cari trebuie să se adape scriitorii și artiștii noștri dramatici, celalalt espunându-ne cu multă duiosie scene din viața bătrânilor.

Era ora 12³/₄, când președintele încheie ședința primă.

La orele 5 se va încununa mormântul fostului membru al soc. Teatrului, Dr. S. Roman, înmormântat în cimiterul gr. cat. din loc.

De sêră vom avé concert, apoi teatru, cu Zach. Bârsan în rolurile principale. La revedere!

„Politica de struț”.

Sub acest titlu djarul banfist, „Magyar Szó”, de la 28 Aug. a. c., vorbind într'un articol de fond despre postulatele naționale maghiare față cu armata, afirmă că Majestatea Sa a aprobat deja mai de mult direcțiunea extremă națională maghiară, pentru care luptă ađi toți Maghiarii. El încheie articolul său și dice din cuvânt în cuvânt:

„Regele — despre asta s'a mai scris în diare — pe timpul când era Banffy ministru-președinte, a subscris cu mâna sa proprie un proces verbal al consiliului de corônă, în care se enunță decisiunea, că Ungaria trebuie guvernată în spirit șovinist.

„Așa-dér regele știe, cunósce și a aprobat acel curent național, pentru afirmarea căruia luptă aprôpe de un an întreaga țeră. Să nu îngăduescă decî, ca guvernele sale să eludeze prin întortochieri meșteșugite și netrebnice drepturile națiunii, ci credincios ideii fundamentale exprimate în acel proces verbal, să pună în fruntea guvernului un bărbat, care să vrea și să știe face în Ungaria politică națională șovinistă.

„Atunci va vedé, cât de tare va fi Ungaria și tronul regelui maghiar!”

Nu ni-se pare nici decum verosimil, ca Maj. Sa să fi subscris un

asemenea proces verbal și nici nu înțelegem cum monarchul, nefiind pentru persôna sa responsabil, ar fi dat astfel de iscălituri. Adevărat, că nu putem pretinde a fi mai bine informați ca fôia lui Banffy despre cele ce s'au petrecut sub guvernarea lui. Scim însă, că monarchul constituțional domnesce, nu guverneză, decî nu putem crede, ca Maj. Sa să fi disconsiderat acest principiu iscălit astfel purtarea șovinistă a lui Banffy. Lăsăm prin urmare totă răspunderea pentru îndrăsnéța, chiar ofensătôrea afirmare de mai sus, cu totul și numai în sarcina fôiei amintite șoviniste.

Revoluția din Macedonia.

În întreaga Macedonia s'au deslănțuit furile revoluțiunii. De mult amenință revoluționarii bulgari, că în urmărirea „idealului” lor vor întreprinde toate mijlocele posibile și că nu vor cruța nici liniile ferate internaționale, cari légă Peninsula balcanică cu Europa. În chipul acestor dicit revoluționarii, că voiesc să împiedece concentrarea de trupe turcesci, deși să știe că în vilaetele răsculate, Turcia a concentrat trupe atât de numărôse, în cât, decă marile puteri i ar da voie, în câteva zile ar curăți Macedonia de revoluționari. Eță însă ce s'a întemplat:

După sciri sosite din Constantinopol, în noptea de 27 August a fost aruncat în aer cu dinamită un tren internațional la stațiunea Kùleli.-Burgas. Trei vagoni au fost total distruse 6 ômeni și-au pierdut viața, ér 12 au fost grav răniți. Trenul acesta plecase Marți dimineța din Viena. În el se aflau și pasageri (călători) din Ungaria.

O scire telegrafică din Viena spune, că a încetat cu totul legătura căii ferate cu Constantinopolul. Administrația căilor f. rate orientale a făcut cunoscută măsura acesta.

Stațiunea Kùleli.-Burgas, unde s'a întemplat atentatul, e situată la o depărtare de 30 kilometri de Adrianopol.

Din Constantinopol se anunță, că bandele bulgare au aprins toate satele mohamedane din ținutul Tirnovo. Satul turcesc Hadja-Iamed a fost pustiit aprôpe total cu bombe. Supușii turci fug spre Constantinopol de téma bandelor și mai ales în urma soirilor, că e în ajun izbucnirea unui rășboi între Bulgaria și Turcia.

Sôrtea unui oraș.

Cetitorii noștri știu, că orașul *Crusova* din Macedonia a fost cu desăvîrșire pustiit și prădat în ziua de 28 Iunie, când s'a dat lupta cea mare între revoluționarii bulgari și armata turcescă. Eță cum descrie „Românul de la Pind” că s'au petrecut lucrurile:

Imediat ce insurgenții au intrat în oraș au dat foc autorităților și casarmei. În prima sêră n'a cădut din partea insurgenților decât o singură jertfă și anume Pitu Ghionda, care se repeșise să ia arma unui soldat ce sărise prin ferestră și asupra căruia trăsese cu pușca. Soldatul însă nu murise, așa că imediat ce Ghionda s'a apropiat de el acesta slobozi arma pe care o avea încărcată și-l împușcă.

Partea cea mai activă la ocuparea orașului *Crusova* a luat-o căpitanul Pitu Guli.

După ce insurgenții s'au vădut stăpâni pe situație, atunci au convocat un consiliu înainte cărora au fost poftiți toți fruntașii comunei.

Unora li s'au cerut să dea bani, altora să-și trimetă copii în rândurile ler, ér acei cari s'au opus, au fost condamnați la môrte.

Printre cei condamnați au fost C. Bucle, P. Neșcu, Dr. N. Dimcu, N. Petroșincu, Cușu Gogu, P. Burașu, G. Docea, etc. în total vre-o 17.

După ce au fost executați aceia cari fuseră condamnați la môrte, s'a procedat la alegerea unui sub-prefect, și s'a ales d-l C. Ghinali.

Marele palat al fraților Nicieta a fost transformat în sub prefectură și deasupra lui s'a arborat un steag mare.

Astfel de steaguri fuseseră borate și pe crucea bisericii catedrale în care patru intrări ale orașului, precum și în alte multe case particulare.

După ce s'au făcut toate acestea s'a procedat la recrutarea atât a celor înscriși în comitet, cât și a celor, cari erau în stare să pôrte arme.

Odată tinerii recrutați s'a procedat la distribuirea forțelor insurgenților. Așa o parte au ocupat ținutul dîs la Țitate o altă parte în spre Lipă, Norova și Gabeli și a treia parte a ocupat Birina, Treștinic și scorbîșul de la Ploci. Revoluționarii aveau cu ei și două tunuri de munte.

Vestea ocupării *Crusovei* de către insurgenți se răspândi cu iuțela fulgerului atât la Bitolia, cât și la Perlepe, de unde s'a trimis imediat armată la fața locului.

Cea dintâi armată, care a sosit a fost un batalion din cavaleria din Perlepe, care la început a fost lăsat să inainteze puțin, ér mai târziu insurgenții deschidând focul asupra lor, au fost siliți să se retragă aprôpe

lucrul cel mai ușor pentru a-ți pierde bunul nume, onôrea, tot, prin gura lumei. Ar fi bine, după judecata lumei, ca omul să fie cu totul nepăsător, indiferent în totă privința, să fie nesimțitor, să fie ca o pîtră. Dér' ce vină port eu, decă trăiesc într'o astfel de societate, căreia nimic nu i-se face pe voie? Vrea lumea să fie nesimțitor? bine, voiü fi!

Așa imi dictéză împrejurările. Apoi decă sunt bogat, sunt numai pentru mine, nu și pentru alții. Strige-mi lumea cât îi va plăcé, dică-mi sgârcit, réu, afurisit, nesimțitor, neîndurător, că nefericesc familii, că am despoiat pe sêraci și în urma mea numai lacrimi și tânguirii se vedé și ruine! Nu-mi pasă! După judecata lumei, numai atunci a-și fi bun, când mi-ași da tot, așa de pomană, dér' chiar și atunci numai un cuvânt ar avé de dîs, și anume, că nebun fiind, mi-am prădat tot! În urmă ce-mi pasă mie de judecata lumei? Dică ce va vrea, eu vréu să rămân sgârcit, neîndurător, réu, cum sunt, însă avut, — și asta imi place. Decă ai puțină avere, apoi să o împărțesci cu toți? Câți „coldani” toți pe capul têu, ori cât le-ai da, tot nu-i saturi.

Mâne poimâne apoi să iau și eu straița de cerșitor? Ar vré ei să ridă de mine!

Nepoții aceștia încă-s tot pe capul meu, mă lingușesc, mă drăgostesc, ca să le las avere, ér în gândul lor ar dori, ca să mă prăpădesc cu dîle, să le rămână lor tot. Hm! îi înțeleg eu bine, și de aceea nu-i prea sufer pe aci, adune-și avere și ei, cine le stă 'n cale? Voiü vedé eu ce fac. Aștepte, ce vréu ei?

Apoi ce să mă știu face și cu datoriașiiăștia, că nu vréu să plătesc, dică că n'au de unde, să-i mai aștept. Și pentru-ce să-i aștept, ce-mi pasă mie, decă n'au de unde?

O să le vënd tot, ce cred ei, că eu sunt nebunul lor, să mă pôrte și ziua cu lumina, le voiü arăta eu, cine sunt și ce putere am! — Naftanail! Naftanail!

SCENA II.

Melchior și Naftanail.

Naftanail: Poruncesc, stăpâne.

Melchior: A venit vecina Ana cu banii și cu bucatele, ce-mi datoreșce?

Naftanail: N'a venit, stăpâne, se plângea biata femeie, că acum n'are de unde să-ți aducă nici banii, nici bucatele. O stăpâne! ce miserie este în casa acelei femei. Copiții desculți, flămânți, friguroși, plângeau cu toții, era un șgomot asurzitor, Dômnne feresce! să nu mai veđi așa ceva. Bucate nu, bani nu, apoi vreme de ierna, tatăl copiilor mort, cine să le căștîge? Ar fi adus și datoria, însă cu banii puținți ce i-a avut, a trebuit să-și cumpere lemne, nisce hănițe și ceva de-ale mănecărei, că altfel i-ar muri copiții de fôme și de frig, și ar fi păcat să se întemple așa ceva. Mâne poimâne mama lor va fi silită să cerșescă ajutorul ômenilor, ca să-și pôtă ține copiții de pe o dî pe alta, ce să se facă?

Melchior: Ce-mi pasă mie de toate acestea? Ce îndrăsnéță, ce obrăznicie din partea ei. Având bani, pentru-ce nu a venit să-și plătescă datoria? Nu s'a temut ea de mânia și rășbunarea mea? Plécă îndată și chemă-o aci, și de nu va voi să vină de bună voie, să mi-o aduci cu de-a sila pe blăștêmata aia, că altfel și tu vei plăti răbdarea mea! Decă ai vădut bani

la ea, de ce n'ai pus mâna pe ei și să-i fi adus încôci?

Naftanail: Iértă-mé, stăpâne! miseria acelor copii mi-a muiat și înduișat inima și pentru lumea asta n'ași fi cutezat să fac un lucru atât de necerșinesc.

Melchior: Ce? n'ai fi cutezat? Infamule și netrebnicule! Asta-i recunoștința din partea ta față de mine pentru multele binefaceri de cari te împărțesc aci, afară de simbrie? Plécă, și numai decă să fi cu banii aici!

Naftanail (eșind, dice la o parte) Dumneșeule, Dumneșeule, ce să mă știu face? Până când îl rabđi în starea asta?

Melchior: Nu știu ce să mai dic. Totă lumea s'a conjurat asupra mea. Ba până și băiatul,ășta, în care aveam cea mai mare încredere, încă începe a cărti asupra-mi. (Se scôlă și se plimbă infuriat) Apoi voiü vedé eu până unde ajunge obrăznicia acelei vèduve ticăloșe, căreia i-am dat acum bani, acum bucate, acum una, acum alta, și pe lângă atâtea binefaceri nici măcar atâtea recunoștință să nu aibă, ca să-mi reîntôrcă ce i-am dat împrumut? Am împrumutat-o, ca la termin

decimați. Această luptă a avut loc chiar a doua zi după ocuparea orașului.

Afându-se la Bitolia despre primul eșec al armatei, s'au trimis la fața locului numeroase trupe, dar carii nu îndrăneau să atace pozițiile revoluționarilor.

Trupele trimise își stabiliseră lagărul în câmpia care se află între Perlepe și Crușova, unde au stat până la sosirea lui Bahtiar Pașa, care fusese însărcinat cu conducerea atacului. În ziua de 28 a sosit Bahtiar Pașa la fața locului și luă comanda trupelor, cari erau în număr de 10.000 de oameni cu 6 tunuri, cu tragere rapidă și cu 8 tunuri de munte.

În ziua de Marți 8 Iulie a avut loc primul atac serios la care s'a luat parte întreaga armată în număr de 10,000 de oameni.

După o luptă desperată de mai multe ore, vădând că le este imposibil, ca să potă înainta, au ordonat retragerea. În această luptă au căzut vre-o 700 de soldați morți și răniți, iar dintre insurgenți n'au căzut de cât 17.

În urma acestui al doilea eșec, armata s'a retras din nou și a stat două zile în câmpie. În acest interval au mai sosit încă 2000 de inși, așa că acum în total Bahtiar Pașa dispunea de 12,000 de oameni. După sosirea și acestui ajutor, în dimineața zilei de Joi 31 Iulie armata se făcuse nevădută. Ce se întâmplase? Bahtiar Pașa profitase de întunecul nopții de Miercuri înspre Joi și își împărțise armata în două. O parte s'a îndreptat înspre satul Sfetim-tranli și se refugiă în pădure, cealaltă parte înspre Norova și muntele din apropiere. Aci armata stătu până a doua zi Joi 31, când la orele 6 din zi (12 m.) au început atacul din ambele părți.

De astădată revoluționarii fură surprinși, de ore-ce ei nu se așteptau ca armata să vie pe acolo și deci își concentraseră forțele în partea cealaltă. Dându-se alarmă, s'a trimis imediat ajutor.

În spre ținutul din Ohtul din Birina, unde armata era în mai mare număr, ajutoarele trimise erau comandate de căpitanul român Pitu Guli, care apăra o altă intrare a orașului. S'a încins atunci o luptă desperată, care a durat până la orele 2 p. m. când căpitanul Pitu Guli a fost omorât pe cal în momentul când dădea comanda. În urma căderii căpitanului, revoluționarii n'au mai putut să reziste și s'au retras. În același timp o altă luptă crâncenă se dădea cu cealaltă parte cu armata, care încerca să pătrundă prin partea expusă a orașului.

În urma retragerii insurgenților, armata a înaintat până la marginea orașului unde s'a oprit și a început bombardarea, deși văduseră foarte bine că insurgenții se retrăseseră înspre munte.

Bombardarea s'a făcut din două părți: una din spre Curia ața Mică și alta de pe Ohtul di Arbinesi.

Partea asupra căreia a fost îndreptat mai ales atacul a fost cartierul românesc, deci el a suferit pierderile cele mai mari. După-ce cea mai mare parte din oraș a fost transformat în ruine, armata dădu năvală înăuntru.

Atunci se începă un măcel îngrozitor. Tot ce a fost găsit prin străzi și prin casele pe unde au pătruns a fost omorât și jefuit; în toate străzile orașului sânge a curs șiră și pretutindeni nu se vedea decât cadavre. Femei, copii, bătrâni erau omorâți fără nici o milă.

Tote casele și prăvăliile au fost devastate și jefuite. Cei rămași în viață parte cari li-s'au părut mai robusți au fost asasinăți chiar în mijlocul pieței, iar restul au fost trimiși la Bitolia.

Orașul prezintă astăzi un aspect înfiorător.

Un curier al comitetului macedonean sosit în Serbia din Crușova, relatează ororile de o ne mai pomenită sălbătecie, cari au desolat acest oraș, după recucerirea lui de către trupele imperiale otomane. A fost o adevărată urgie de sânge, o deslănțuire fioroasă a bestiei orientale prea mult timp înfrânată, 9 din 10 părți din oraș sunt cenușă. Nimic din ceea ce ar putea reaminti activitatea socială și economică a acestui centru împodobit de natură cu atâta dărnicie, n'a rămas în picioare.

Trupele, însetate de sânge, năvălind în oraș au întins hora macabră a focului, violului și omorului.

Nimic, — nimic n'a fost cruțat.

90 de femei și copii, ascunși într-o casă, au fost măcelăriți în masă, apoi cadavrele au fost aruncate în stradă. Biserica profanată și distrusă. 15 notabili au fost măcelăriți și capetele lor duse la Bitolia ca trofee ale unei victorii de canibal.

Comerțul Germaniei cu România.

Diarul „Frankfurter Zeitung” scrie următoarele:

Comerțul Germaniei cu România a fost pretextul unei întrebări în parlamentul englezesc.

Englezii au devenit în timpul din urmă cam nervoși. Așa se explică întreținerea ce atitudine va lua guvernul englezesc față de negocierile ce se fac în vederea tratatului de comerț germano-român.

Ca parlamentul englez să se intereseze de măsurile ce se iau în Anglita spre a apăra interesele economice engleze în România, e foarte firesc.

Cunoscătorii relațiilor economice în România nu vor fi nici de cum surprinși de faptul, că Englezii încep a se neliniști.

În timpul când România nu avea căi ferate și când Anglita trimetea va-

porele sale până la Galați, acesta din urmă stăpânea întreg comerțul.

Cu timpul însă veni și Austria în capul importului românesc până când trebuia să cedeze locul Germaniei.

Importul englez scădea din ce în ce mai mult. În 1892 se urca la 22.07 din suma totală, în 1900 la 14.36.

De această scădere a comerțului englezesc pe piața României nu se atribuie numai concurenței germane, ci în primul loc și negustorilor englezi înșiși, cari de câțiva ani neglijează România, precum și concurenței italiene, care prin industria ei textilă a isbit în multe mărfuri aduse altă dată din Anglia.

E un fapt însă, că interesele Germaniei în România sunt foarte mari; că un capital imens nemțesc e angajat într'însa, deci nu e de mirare ca comerțul german să fie preponderant actualmente, și că numai țara germană.

SCIRILE DILEI.

— 16 August v.

Visita Țarului la București. După cum se comunică din cercurile diplomatice din Viena, în urma tratărilor, ce s'au urmat între guvernul din București și cel din Petersburg, Țarul Nicolae va veni la botezul nou-născutului principe al României. Din București apoi Țarul va merge la Viena.

Soldații nu vor fi concediați. Mare supărare a produs printre soldații, cari împlinească în Septembrie trei ani de serviciu, știrea că nu vor fi lăsați să mergă acasă, adică nu vor fi liberați din armată. Ministerul de război a dat poruncă în privința acestora și porunca sună așa, că soldații aceștia trebuie să mai stea sub steag până la 31 Decembrie. Măsura aceasta are valoare pentru soldații din toate armele ai armatei comune, — nu însă și de honvedime. Excepțiune fac însă voluntarii, cari fiind obligați la serviciu de un an, termenul lor de serviciu expiră la finea lui Septembrie.

O mină lângă palatul din Sofia. Se anunță din Sofia, că în apropiere de palatul princiar s'a aflat o mină (săpătură) subterană lungă de 30 metri. Probabil, că autorii voiau să comită un atentat. În urma acestei descoperiri oamenii palatului sunt foarte îngrijați din privilegiul reînținerii principelui Ferdinand în țară, temându-se de vr'un atentat pe linia Țaribrod sau Varna, pe unde va veni principele.

Consul omorât. Consulul american Oisterberg din Beirut a fost omorât. Din cauza acesta președintele Statelor-Unite a dat ordin, ca flota americană din Europa să plece imediat la Beirut.

Esposițiunii agricole școlare. Anul acesta se va pune în aplicare în România deciziunea din anul trecut, de a se organiza esposițiunii agricole la reședința județelor, unde învățătorii să espue produsele grădinilor școlare și a câmpurilor de experiență agricolă. Pentru acest scop, ministerul de instrucțiune a rugat pe d-nii prefeți de județe, ca împreună cu revisorii școlari să fixeze data și locul unde vor fi expuse produsele învățătorilor.

Grănicerii români. Ministerul român de finanțe, în urma înțelegerii stabilite cu ministerul de război, a decis în principiu crearea unui corp de grăniceri pentru pașă fruntariilor. Acești grăniceri vor fi recrutați exclusiv din soldații sub drapel, ai trupelor permanente, cari vor fi făcut cel puțin un an serviciu activ. Timpul ce vor servi ca grăniceri, li-se va lua în considerație la calcularea termenului de trei ani ce au a face sub drapel. Numărul grănicerilor este fixat deocamdată la 1500. Ei vor fi împărțiți în 6 companii și distribuiți pe totă întinderea fruntariilor. Regulele întocmite și admise pentru uniformarea și armarea acestor gardi vamali, au fost trimise la Gastein pentru a fi supuse înaltei aprobări a M. S. Regelui. În prezent se lucrează la ministerul de finanțe la alcătuirea regulamentului de organizare a corpului. Grănicerii vor depinde de ministerul de război, în tot ce privește disciplina militară, și de cel de finanțe, în privința organizării administrative.

Catastrofă pe linia ferată. Între stațiunile Udine-Pasina-Schiavaneco și Codopivo un tren, care ducea soldați, s'a ciocnit cu alt tren de marfă. Nouă oameni — între cari un căpitan — și-au pierdut viața și mai mulți de 80 au fost răniți.

Foc mare în Budapesta. În seara de 24 August pe la orele 7 a izbucnit un foc în bazarul numit „Bazarul de Paris” (Párizsi Aruház) din Budapesta situat în colțul străzilor Kerepesi și Kluzal. Bazarul era plin de tot felul de mărfuri, cari ocupau loc în toate cele patru etaje ale casei. În cinci minute flacăra au cuprins totă casa și oamenii de serviciu, în număr de aproape 200, mai ales fete, cari erau acolo ca vândătoare, numai cu mare greutate au putut scăpa cu viață. Casa avea însă numai o poartă și locuitorii din etajul al patrulea n'au avut timp să iasă, așa că erau înconjuțați de flăcări și au trebuit să sară din înălțimea aceea mare pe pânzele, ce le întinse de deșupt pompierii. Din cei ce au sărit, numai vr'o 11 au scăpat cu viață, iar vr'o 15 au căzut pe pavagiul

să-și împlinescă datoria. Ba am să-i vând tot, și cenușa din vatră. Decă voiți păți cu toți datorații așa, apoi unde es? Până când să mă tot rog de ei? (Sede pe scaun și stă puțin pe gânduri) Ce-i drept se știe ea din toate puterile, ca să-mi câștige încrederea prin zile de lucru, dar asta e datoria ei, și trebuie să o facă. Ba și copiii isprăvesc lucruri, cari trec peste puterile lor, numai să-mi domolească asprimea. În mijlocul suferințelor, nebagând în seamă sudorile ce le curg șiră pe obraz, ei rid, spunând glume nevinovate, numai să-mi escite rîsul și să-mi însenineze fața. Sciu ei, că le dau de mâncare, și Dămine cum se bucură atunci, și cum mulțumesc din totă inima.... Bucuria li-o cetesc din fața și pe buzele lor nevinovate strălucesc un zîmbet plăcut.... Trebuie că sunt fericiți părinții, cari au copii! (Desperat) Eu încă n'am copii, dar er mă întorc, că mai bine e așa, că prea multă grijă și ostenelă trebuie pentru ei, apoi cheltuieli cu creșterea lor. Atunci cum să faci avere?

(Naftanail intră încet și se apropie de Melchior, care stă dus pe gânduri și nu simte când intră.)

Naftanail: Stăpâne, (mai tare) stăpâne! **Melchior:** Tu ești Naftanail? Ce vrei băiete?

Naftanail: Stăpâne, am adus'o! Să între?

Melchior: Cine?

Naftanail: vecina Ana.

Melchior: Ea? Să vină!

SCENA III.

Melchior, Naftanail, Ana.

(Ana îmbrăcată în baine serecăcioase, intră cu mare smerenie.)

Ana: Mult bine să vă dea D-șeu, milostive stăpâne.

Melchior: Ai adus datoria?

Ana: Stăpâne, ascultă pe o sormană nefericită, pe o mamă, care nu are alt sprijin și ajutor decât pe Dumnezeu și aceste două mâni. Chiar aseră aveam banii adunați, ca să-i aduc, i-am câștigat cu multă ostenelă, însă necazurile nu m'au lăsat să-mi plătesc datoria, fiindcă astăzi de dimineață, tocmai când să plec aci, copilul cel mai mărisor din cei cinci câți am, mă strigă: „Mamă, mi-e frig”, și în sbieratul lui se sculară din somn și cei-

lalți și de-odată strigară toți, că li-e fome, și eu nu aveam în casa mea o singură bucată de pâine și lemne ca să fac foc, și așa a trebuit să le cumpăr pe banii aceia pâine și lemne. Ce era, să mă fac? Mi-se rupea inima (plange) cărad fi audiam. Acum am făcut ce am putut și am adus jumătate din bani, și te rog să-mi primești, er de ceilalți să mă mai aștepți, că d-ta ai cu ce trăi, ești bogat și poți să aștepți. (Pune banii pe masă).

Melchior: Ce? Eră să aștept? Asta-i prea mult! Se vede, că nu mai ai nici o omenie.

Ana: Stăpâne, stăpâne, lipsa frânge legea; neputința, necazurile, sereția.

Melchior: Ce am eu cu necazurile tale? Ce, ești ne bună? Să viedți de bani! **Ana:** Te rog, stăpâne, încă de puțină răbdare și aduc toți banii cu mulțumită. **Melchior:** Nu! nu se pot, acum să-mi-i aduci toți.

Ana: Apoi nu sciu ce să mă fac, învață-mă d-ta, că nu am de unde.

Melchior: Vinde-ți casa.

Ana: Și cine cumpără casa? Ce e slabă, apoi copiii unde să-i ocrotesc?

Melchior: Fă ce te va învăța D-șeu, n'am vreme să stau cu tine de vorbă, decă în trei zile nu mi-aduci toți banii, îți voi vinde tot ce ai, până și hainele de pe tine, — ai înțeles?

Ana: Indurare stăpâne, indurare te rog, și Dumnezeu îți va răsplăti fapta creștină.

Melchior: Nici o indurare, nu sciu ce-i indurarea, nu o cunosc!

Ana: S'ar pute să nu cunosc cea mai frumoasă virtute? Stăpâne, decă nu îți-e milă de mine, fi îndurător de copiii mei mititei, ei vor săruta și urmele picioarelor d-tale.

Melchior: Copiii tăi vor fi ca și tine.

Ana: Dumnezeu va auzi glasul lor, ei se vor ruga numai pentru fericirea și sănătatea d-tale.

Melchior: Pentru mine mă voi ruga eu singur, tu să mergi să-ți îndeplinești datoria și nu-mi mai ține morală aici. (Cu asprime) Ești și te cară!

Ana (la o parte) Ce monstru, ce tiran, Dumnezeu nu mă lăsa. (Ese.)

Melchior: Ce obrăncie. De trei ani

străzii și au rămas morți pe loc. Alții neputând sări, au ars în casă. Inmormântarea victimelor s'a făcut cu mare jale în cimitierul jidovesc, căci nenorocirii au fost, afară de două sevitoare, toți jidovi. Intre ce-i ce și-au pierdut viața era și tinăra femeie a proprietarului bazarului, dōmna Goldberger.

Isbucnirea Vesuvului. În Italia, la distanță de 8 chm. de orașul Neapole, este muntele Vesuv, care are înălțime de 1200 m. și este munte vomitor de foc seu vulcan. La anul 79 după Christos a izbucnit cenușa ardătoare numită lavă din măruntăile lui și a acoperit două orașe din apropiere, numite Pompei și Herculanium, omorând tot ce era viu în ele. O mie șapte sute de ani au fost îngropate acele orașe și numai de vre-o 190 de ani au început să facă săpături acolo, casele, străzile și ămenii în starea cum erau atunci, când i-a ajuns mōrtea năprasnică. Acuma vin sciri telegrafice din Neapol, în cari se spune, că s'a deschis ărași un crater al Vulcanului Vesuv, vomind lava fierbinte întinzându-se pe un teritoriu de 400 metri. Locuitorii din comunele vecine sunt îngroziiți, temându-se de catastrofă.

Homes & Fey. Atragem atențiunea publicului asupra anunțului ce-l publicăm în numărul de ađi privitor la reprezentăția ce se va da aici Mercuri și Joi, sēptēmăna viitoare.

Frunze uriașe. În grădina împărătească de plantații din Schönbrunn, în apropierea unde se țin fiarele sēlbice, se pōte vede o planta rară aquatică, numită *Victoria regia*. Acestă plantă are mai multe frunze cu diametru de un metru și 95 cm., ăr periferia este de 6-12. Marginile sunt sufaluate în înălțime de 15 cm., așa că frunzele sēmēnă cu câte o tavă uriașă. Florile acestei plante au un diametru de 30 centimetri și se veșteșesc în trei zile. O frunză pōte pluti de-asupra apei cu 56 klgr. greutate pe ea. *Victoria regia* creșce în lacurile și apele încet curgătoare din *Brasilia* (America-de-sud) și semințele ei prăjite se pot mânca.

Oficiul stării civile seu de imatriculare r. u. din Brașov se află de acum înainte în etagiul I. al casei Nr. 60 din str. Porții (casa fundațiunei Ridely.)

Ultimul refugiu al lui Decebal. Profesorul Gavrilă Tēglās din Deva se ocupă de mai mulți ani cu cercetări arheologice în comitatul Hunedōrei. Numitul profesor a descoperit acum locul, unde s'a retras regele Dacilor, Decebal, când a fost strimtorat de împăratul Traian. Asupra descoperirilor făcute, Tēglās va face un raport academiei maghiare.

Care farmacie va fi deschisă? Duminecă în 30 l. c. va fi deschisă după amiađi farmacia „La Leu” a d-lui F. Stenner din str. Porții Nr. 21.

Peregrinagiu la mănăstirea Hodoș-Bodrog.

Din incidentul sērbătorii adormirei născōtōrei de Dumneđeu, în anul acesta au sosit un însemnat număr de peregrini, ca nici când în alți ani. Numărul peregrinilor de astă-dată se pōte evalua la șese până la opt mii de credincioși.

Contingentul cel mai mare l'au dat peregrinii din comitatul Caraș-Severin, unde la inițiativa protopopului tractual Andreiū *Găliu* comunele din tractul Caransebeș au fost reprezentate în număr mare. Peregrinii au fost conduși de vrednicul preot Stoian din Caransebeș.

La peregrinii din Caransebeș s'au alipit și o mulțime de credincioși din tractul Belințului, conduși de preotul Moise Ilie din Ficataru. Peregrinii cu începere de Mercuri au început a veni în grupuri însemnate, mulțimea mare a peregrinilor însă, a început a sosi Joi dimineața, cei dintăiu au sosit de la B.-Comloș și comunele învecinate sub conducerea învățătorului Iuliu Vuia în număr de 300 credincioși.

Pe la 8 ore au sosit peregrinii din Caransebeș, cu cari împreună au venit și din Merani și comunele învecinate sub conducerea preotului Petru Sepeșan.

Tot înainte de amēđi a sosit un însemnat număr de peregrini sub conducerea preotului Vasiliu Beleş din Chitigihaz și anume din comuna numită, din Ciaba, Pil, Julă, Jula-Varșand, Curtici și Marcea.

După amēđi în aceeași zi a sosit o însemnată grupă sub conducerea preotului Leucuță din Calacin, apoi din comuna Comlăuș — comitatul Arad, — sub conducerea preotului Mihulin. Din comuna Chinez și jur, sub conducerea învățătorului Creciunescu. Din comuna Ceneteaz sub conducerea învățătorului Sudan. O grupă însemnată din comuna Jadani și comunele învecinate, precum și din comunele Curtici și Macia, acele comune, cari sunt mai mult inficiate de secta po-căiților.

Cătră sēră a venit o grupă mare de credincioși din comuna Batania și cele învecinate sub conducerea preotului Simion Cornea. Astfel de astă-dată au fost reprezentate la mănăstirea Hodoș-Bodrog poporul din comitatele Caraș-Severin, Bichiș, Ceuad, Arad, Torontal, Timiș și unele grupe de credincioși din comitatul Hunedōrei.

Primirea credincioșilor din partea prepositului și a părinților mănăstirei au fost acte înălțătoare de inimă, acte cari în adevăr inspira poporului pietate creștină. Intre sunetele clopotelor și cu concursul poporului adunat la sfânta mănăstire, prepositul mănăstirei a primit pe fiecare grupă de peregrini separat la intrarea pe teritoriul acestui locaș dumneđesc,

rostind peregrinilor câte un discurs bine simțit, în care a dezvoltat însemnătatea sērbătorii și însemnătatea ce o are pentru dezvoltarea sfințelor locuri.

În decursul zilelor de Mercuri și Joi peregrinii au asistat la sfințele servicii sēvrșite în aceste zile de părinții mănăstirii. S'au mărturisit și cuminecat, au primit taina sfântului maslu. Peste tot notez, că serviciile sēvrșite au fost impunătoare și în adevăr mănăstirea Hodoș-Bodrog s'a dovedit de ceea-ce este și trebuie să fie, de un adevărat focular de pietate creștină.

Cu deosebire impunător a fost actul prevegheiei sēvrșit în presara sērbătorii adormirii Domnului la care a funcționat prepositul Augustin Hamsea și părinții mănăstirei cu asistența tuturor preoților veniți cu peregrini. Cu această ocaziune s'a încunjurat sfânta biserică, s'au cetit patru evanghelii anume alese pentru trebuințele peregrinilor. În vederea numărului celui mare de credincioși s'a oficiat priveghierea în noul altar de vară construit anume pentru a satisface, ca masa cea mare a poporului să aibă ocaziune a asculta sfânta slujbă.

Mulțimea poporului adunat cu această ocaziune ocupă întreg teritoriul curții și a grădinei destul de spațioase a sfinte mănăstiri.

Era un aspect feeric, mulțimea credincioșilor cu lumină aprinsă în mână ascultând cuvântul lui Dumneđeu de cei trei ieromonachi ai mănăstirei în frunte cu prepositul Augustin Hamsea și asistați de toți preoții veniți cu peregrinii, sub cerul liber.

Cântările rituale le-a executat corul plugarilor din B.-Comboș sub conducerea învățătorului Iuliu Vuia, care a cântat și la sf. liturgie.

Peste tot observ, că atât sfințele slujbe, cât și sfințele învățături, cari le-a auzit aici poporul, vor contribui mult la înălțarea simțului de religiositate și moralitate a poporului, ceea-ce astăđi este între împrejurările actuale ale vieții, un lucru de forțe mare însemnătate. Mănăstirea Hodoș-Bodrog este unica mănăstire românească greco-orientală în întreaga metropolie a Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania și credincioșii acestei biserici înțeleg și simt necesitatea psihică în mersul lor spre dezvoltare ce o are acest locaș dumneđesc. Despre cele ce e vor petrece în ziua sērbătorii, voi raporta ulterior. Ca de închiere însă sunt dator să notez aici, că credincioșii întru-niți și acum ca și de altă-dată, duc cu sine o însemnată merinde spirituală și dorul, ca și de altă-dată, ca în aceste zile de sfinte sērbători să se întrunească de nou aici și să se întărească în simțul lor de pietate creștină, care s'a vădit

și prin faptul, că tot timpul petrecerii lor aici a fost dedicat pentru meditațiuni religioase.

I. V.

Convocare.

Pe baza §§-lor 41 și 45 din statutele „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român”, subscrisul birou covocă adunarea generală a despărțământului *Treiscaune-Ciuc* al „Asociațiunei” pe ziua de **24 August** (6 Septembrie) 1903 în biserica gr. or. română din *Sila-Buzăului* la 3 ore d. a.

Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării, 2. Raportul comitetului, 3. Alegerea unei comisii pentru censurarea raportului și a unei comisii pentru înscrierea de membri noi și încasare de taxe, 4. Disertațiuni, 5. Rapoartele comisiunilor esmice, 6. Alegerea directorului desp. și a comitetului pe un nou period de trei ani, 7. Stabilirea bugetului pe anul viitor, 8. Inchiderea adunării.

La această adunare invităm pe toți sprijinitorii culturii noastre naționale.

Brașov, în 12/25 Aug. 1903.

Ioan Oltean,

paroch în Poiana-Sărată,
secretar.

Nicolae Bogdan,
profesor, vicepreședinte.

Expoziția industrială în Sibiu.

Reuniunea cetățenilor și industriașilor din Sibiu a inaugurat la 15 August a. c. o expoziție locală a industriașilor din Sibiu, care va rămânea deschisă până la 20 Septembrie n. Expoziția dă o iconă surprinzătoare despre capacitatea la care singuratică industrii au ajuns, în mânia tristei situațiunei economice generale. Anume vedem, că prepararea fabricatelor de piele și postav în Sibiu dovedesc o soliditate, fineț și varietate, care face tot mai mult de prisos importul și întrebuițarea fabricatelor streine. Și industria lăcătușeriei și indeosebi a mecanice sunt escelent reprezentate în expoziție.

În producerea de escelente mașini agricole Sibiu este vestit deja de mult, acum a ajuns și la turnătorii de fier, la industria de poduri și la stabilimentele pentru căzane de vapor. Și industria de mobile, industria curelăriei și șelăriei și încă vr'o câteva altele arată multă capacitate de dezvoltare. Astfel expoziția prezintă un tablou îmbucurător. Acesta se relevă cu adevărată satisfacțiune și în foile din Sibiu.

O vizită a expoziției este sigur folositore și pōte promova în mod însemnat mișcarea îndreptată spre ridicarea industriei indigene. Și amicul artelor va fi plăcut surprins, aflând în Sibiu un stabiliment de fototipie, care susține concurența. Lucrările de amatori, anume pictura prin ardere, dovedesc un gust ce stă la înălțimea dezvoltării moderne, și în expoziția bogată preste așteptare privitorul află individualitățile marcante ale pictorilor indigeni.

mă tot amână și încă mai cere îndurare; îi voi arăta eu ce-i îndurarea, când îi voi vinde tot!

Naftanail (auzind ceva șgomor) Stăpâne, par'că este cineva la ușă.

Melchior: Cērocă și veđi.

Naftanail (ese, apoi peste puțin se reîntōrce) Stăpâne, sunt nisce străini și ăr dori să intre în casă.

Melchior (iritat) N'am vreme — (După o mică pauză) Dēr' sē vină.

SCENA IV.

Melchior, Naftanail și Iosif.

Iosif (întră cu umilință și smerenie. Dēcă se pōte îmbrăcat cu togă roșie.) Dumneđeu sē binecuvinte casa această și pe cei-ce locuiesc în ea.

Melchior (cu autoritate de stăpân) Ei, și ce poftesci și cine ești?

Iosif: Suntem străini din Galilea, și am venit la porunca împărătească să ne scriem.

Melchior: Bine, și apoi ce vreți?

Iosif: Un mic colț de odihnă pentru trupurile noastre obosite de drum.

Melchior (devenind curios de persōna lui

Iosif, avēnd și-un ūel de frică.) Nu pot, cercați în alt loc, pōte veți fi mai norocoși.

Iosif: Am cercat la tōte casele și n'am aflat loc nicăiri, întreg orașul e îndesuit de mulțimea adunată. Fi decī îndurător spre noi și nu ne trimite nemângăiați.

Melchior: Nu pot primi în casă pe nimenea, casele mele nu sunt pentru călători.

Iosif: Nu respinge darul lui D-đeu, că vei primi rēsplata cerescă pentru fapta virtuoasă ce vei împlini.

Melchior: Precum veđi, eu nu am nici o trebuință de rēsplățiți, căci sunt destul de bogat, și sunt prea mândru de mine, decât să primesc rēsplățiți din mâna altora.

Iosif: Bogăția ta e în mâna lui Dumneđeu, lui ai sē-i mulțumesci fericirea ta, ăr mândria ta deșartă pōte fi nimicită prin o mișcare de deget. Tōte sunt bune în mâna ămenilor, când le-ăr folosi spre fapte bune, ascundēndu-le în mulțumirea de sine, nesciind stānga ce face drēpta. A face bine, e tot ce cere Dumneđeu de la noi, și omul prin faptele sale bune se

face după chipul și asemēnarea lui. Noi nu-ți cerem jertfe, că îți cunoșcem șgār-cenia, nu, noi îți cerem un loc cât de îngust, acoperit, spre a ne putē odihni; nu-ți cerem de cât un mic adăpost în vremea această grea de iernă și de nōpte, ceea ce nu poți refusa nici pasērilor ceriului.

Melchior: Precum am đis, nu pot și pace. În zadar cereți, este însă loc în staulul vitelor, de vē place, acolo puteți sē vē odihniți.

Iosif: Și acolo este Dumneđeu cu noi, și pentru bunătatea arătată sē-ți rēsplătēscă Dumneđeu.

Melchior: Naftanail!

Naftanail: Poftesce stăpâne.

Melchior: Sē conduci pe acest om și pe cine va mai fi cu el, în staulul vitelor.

Naftanail: Indată. (Naftanail și Iosif es.)

Melchior: Őre cine sē fie omul acela? De pe fața lui, de pe purtarea lui blāndă, din cuvintele lui frumoșe se pōte judeca, că trebuie să fie un om de omenie. În sfirșit fie cine va fi, ce am eu cu el? Mi-a cerut adăpost, i-am dat, nu pōte ăice

că l'am respins. Dumneđeu mă vede, că din tōtă inima l'am primit. Cāt are sē suferi omul pe lumea asta: neajunsuri, ne-mulțumiri, chiar și când ești bogat, că toți așteptă sē-i ajuți, par'că averea sē face așa ușor, precum gândesc unii și alții. E ușor a împrăscia, e greu însă a aduna. Eu nu pot, decât să laud pe șgār-ciți. Că așa, decă toți am fi cu mâna largă, odată ne-am sērăci, și atunci ce ăr mai face sērăcii? De la cine sē mai aștepte ajutor? Apoi chiar și cu străinul acela: ăice că sē-l las în casă, asta nu pot sē o fac, de unde știu eu, pōte că e vre-un om rău și la nōpte sē mă sugrume. Nu-i vorbă, că trebuie să fie un om estra-ordinar, mai știu și eu cine pōte fi, însă din tōte ale sale îmi vine sē đic că trebuie să fie un semu mare. Nu știu ce voi păți? Bine, rău. A! fie ce va fi, nu-mi pasă, am avere destulă. Și par'că tot mē frică, că nu știu ce simțesc prin trup. Dumneđeu mă vede și-mi cunoșce inima, că puținii vor fi ca mine, destulă milă am făcut cu sērăcii! Mē duc sē pī-rēsc datorății. (Ese).

(Cortina cade.)

(Va urma.)

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 29 August. Majestatea Sa se va întorce peste 6 zile la Budapesta și va mai asculta câțiva politicieni și numai după aceea se va decide cine se fie însărcinat cu constituirea cabinetului. In timpul din urmă se vorbește mai mult de Wekerle. Conferența partidului liberal propusă de Sándor nu va mai avea loc.

Viena, 29 August. Comitetul partidului Cehilor tineri a ținut o ședință în Praga. In chestia postulatelor maghiare părerea Cehilor tineri par a fi pe partea Ungurilor.

Berlin, 28 August. „Berliner Tageblatt“ primesce din Viena scirea, că ministrul președinte *Korber* este cel mai declarat adversar al postulatelor maghiare referitoare la armată și cuvântul lui află ascultare la curte. Același diar adaugă, că este absolut imposibil a-se satisface Maghiarilor, deoțre concediunile de felul celor ce le cer ei, ar provoca o colosală furtună în Austria, unde toate naționalitățile s'ar ridica cu astfel de pretensiuni.

Constantinopol, 28 August. Dinamita cu care s'a atentat contra trenului convențional în stațiunea Kuleli-Burgas. a fost pusă de atentator în bucătăria vaporului-restaurant. Trei vagoane au fost total nimicite. Șese persoane au murit momentan, 18 au fost grav răniți.

Constantinopol, 28 August. Intr'un consiliu de miniștri și în comisiunea superioară militară s'a hotărât luarea de măsură militare extraordinare, decât situația s'ar înrătăci.

Sofia, 28 August. Comitetul macedonean publică o declarație în care face responsabilă direcțiunea căilor ferate orientale pentru orice catastrofă pe liniile ferate, fiindcă ea n'a ținut seama de advertimentul ce i-s'a dat, de a face să înceteze circulația pe această linie.

Grâul.

Sub numele de grâu înțelegem în agricultură speciile și varietățile genului botanic *triticum*, care prin treerat, când sunt cöpte se curată de pleava lor, rezervând numele de *alacuri* grânelor cu bobul îmbrăcat (acelea ale căror bobe și după ce se bat, spicele rămân acoperite cu o peliță plevosă)

Grâul e recolta de frunte în țera noastră întinderea cultivată cu grâu a crescut, însă produsul la ha e variabil după cum e și factorul climă, care contribuie de o potrivă cu pământul la producțiune.

In prima linie grâul este planta cea mai rentabilă; ca atare agricultorii români îi dau cea mai mare întindere în cultură și pe anumite suprafețe cele mai bine îngrijite. Apröpe 25 la sută din întinderea ce se cultivă în România e semănată cu grâne.

Temelia cultivei e grâul de toamnă și numai în împrejurări de nereușită se semăna cel de primăvară.

De fapt deosebirea de rodire nu e mare între grâul de toamnă și de primăvară, de ce neuitatul agronom Ionescu de la Brad, decât sămănată grâului de primăvară se face de timpuriu în mustul omătului (zapezii) și decât grâul de primăvară se va semăna în pământurile ușore și bogate în care se face mai roditor și câte odată mult mai bun de cât grâul de toamnă.

Este adevărat, că puterea cultivei stă în grâul de toamnă, cu toate acestea după părerea noastră este de trebuință și chiar folositor să se găsească la fiecare cultivator grâu de vară și de cel umblător. Când grâul de toamnă pierde, cel de primăvară scapă cultivatorul de nevoe.

La Romani grâul de primăvară nu lipsește din cultură. După Columella recoltele într'o fermă de 100 jugăre (jüger =

atât cât putea să are un om cu 2 boi într'o ȳ) erau: 25 jugăre grâu de toamnă, 15 jugăre grâu de primăvară și 25 jugăre cu leguminöse.

Grâul e principal dintre semințele cultivate în timpurile moderne. Cu mai mult adevăr putem ȳce încă, că era principală semință cultivată în timpul Romanilor, strămoșii noștri. Mai toate producțiunile agriculturii romane aveau legătură cu cultura grâului, care servea să hrănescă ȳmenii și animalele, de muncă.

Scriitorii romani vorbesc de două feluri de grâu: unul numit *triticum*; al doilea *adoreum*, seu *far*. *Triticum* (grâul cultivat de Romani) avea paiul cu 4 articulațiuni, pléva sa prin batere se separa de bob, și se sămăna în pământurile calde și uscate; *adoreum* era grâu cu bobul îmbrăcat, care și după batere, nu se putea separa de poșghita plevosă și se sămăna în pământurile umede și tari; paiul său avea 6 noduri (articulațiuni).

Acest grâu se numea *adoreum*, pentru-că bobul lui se întrebunța în sacrificiile pe care cei vechi le făceau ȳilor. Câte odată se numia *zea* seu *alica*. Columella îi ȳce *alicastrum* (grâu de trimestru) cel mai bun grâu de primă-vară. Diferitele feluri de alacuri (grâne cu bobul îmbrăcat) cultivate în zilele noastre, înfățișază grânele romane numite: *zea*, *alica*, *adoreum*, *faro**) și *alicastrum*.

Clasificarea grânelor.

Deși grâul se cultivă apröpe în toate părțile pământului, el nu s'a găsit încă în stare sălbatică în nici o parte a lumii.

Patria grâului e necunoscută.

Din punct de vedere botanic, grâul e o plantă anuală din familia gramineelor. Baillon în „dicționarul“ său de botanică, ȳce:

„Grâul e o plantă anuală seu vivace a climelor temperate“. In adevăr, în unele împrejurări s'a vedut prelungindu-se vegetația grâului până la 15 luni, însă el pierde tot-deuna, după-ce a dat prima și unica recoltă.

Grâul are flori multe aședate în spic pe axul inflorescenței între glumele (poșghite plevöse). Singure florile de la basă sunt hermafrodite și fertile, florile superioare sunt masculine. Androceul (partea bărbătescă) e compus din 3 stamine aședate pe ax d'asupra glumelor; anterele se deschid în lung; ovarul are 2 stigmată în formă de fulgi; fructul e un cariops (bobul de grâu) străbătut de un șant; semința cuprinde un albumen (simbure) făinos și un embrion (germen) la basă.

Pericarpul (invălișul) bobului de grâu ne dă țărițele; albumenul și embrionul produc făina de grâu.

Trunchiul grâului e ramificat, având foile alterne.

In toate varietățile de grâu, bobul nu rămâne la cöcere închis între glumele (pléva). Bobul rămâne îmbrăcat între glumele numai în grânele numite alacuri (spelta).

(Va urma.)

Despre oi.

Oile au mai multe rase, dintre cari mai însemnate este rasa merino care se trage din Spania cu lăna desă și förte fină. Aceste sunt oile cele mai prețioase.

Noi avem rasa noastră proprie de oi, cu lăna mai grosă, mai aspră și mai rară decât mai multă. Oile noastre au alte însușiri bune cari alte rase mai nobile, nu le au, așa noi facem și caș din laptele oilor noastre, pe când oile de rasa nobilă nu se pot mulge. Oile noastre sunt date cu clima noastră cea aspră, ȳr cele nobile ar trebui să le ȳinem ierna în staule scumpe la esle.

Sunt însă și între oile noastre și mai mari și mai mici, cu lăna mai môle și mai desă, precum și cu aspră și rară. Mai bune sunt la noi

*) Far, farro, farrone, farriola, farina, făină.

oile țigăi, cari sunt mai mari, au lăna mai desă, creță și môle, care se și plătesc mai bine ca lăna de la țară care e mai aspră.

Sunt și oi curcite, născute din oi cu lăna aspră curcite cu berbeci cu lăna môle.

Etatea oilor încă se pöte cunoșce de pe dinți, ca și a vitelor cornute, și ele în etate de un an și jum. și schimbă cei doi dinți din mijloc și atunci se numesc miori. In anul următor schimbă alți doi dinți de lângă cei mijlocii și se numesc öie de un miel; în anul al patrulea schimbă încă doi dinți și se numesc de doi miei; în al 5 lea an schimbă și cei de la margini și se numesc de trei mei. De la cincă ani încolo încep dinții a se röde și a se subția tot mai tare, se mișcă și pe la al 8-lea an încep a căde.

Öia e animalul cel mai blând dintre toate, ne folosește cu lăna, laptele, mielul, gunoiul, carnea, pielea și seül ei. Unde este pășune acomodată pentru ea, aduce folöse mari economului.

Öia pörtă de regulă 21 săptămâni seu 149 zile.

P O V E Ţ E.

Conservarea laptelui. Pentru a păstra laptele mai mult timp în stare dulce sunt întrebunțate o mulțime de mijlöce. Unul din ele care se folosește în unele localități de cătră sătenele noastre este următorul: Dacă vom a conserva laptele numai câteva zile, luăm f. i. de hrean sălbatic de pe câmp seu din grădină și le punem în lapte. El va sta dulce fără a se înăcri timp de trei zile. mai ales decât este păstrat la un loc mai răcoros.

Pentru a conserva laptele mai mult timp în stare dulce, de regulă se folosește bicarbonat de sodă. Dér înainte de a spune cum îl folosim să arătăm în puține cuvinte cauzele care fac ca laptele să se înăcrască.

La temperatură obicinută zahărul, ce conține laptele trece în dospelă și se prefăce în acrelă numită acid lactic. Acest acid lactic produce în lapte același lucru ca și cum ar pune în el oțet, adecă îl închiagă. Dacă închegatul se face încet la o temperatură obicinută atunci căpătăm lapte acru, dér decât este prea cald și laptele nu tocmai curat, atunci închegarea se face repede și laptele devine astfel parcă conține grăunțe în el, acesta este atunci stricat seu înăcrit.

Pentru a împiedeca prefacerea zahărului în acid lactic se folosește în cele mai multe lăptării. după cum am amintit mai sus bicarbonat de sodă punându-se pe căldări mică câte un gram în fiecare litru de lapte. In nici un cas nu este ertat a pune mai mult de două grame bicarbonat de sodă la litrul de lapte, altcum devine vătămător sănătății. Tot asemenea nu este cu nici un preț iertat a folosi pentru conservarea laptelui acidul boric și salicilat de sodă care într'adevăr conservă laptele. însă sunt adevărate otrăvuri pentru organismul omenesc.

Crepături și ulceratiuni (cop-turi) în sînul mamelor și doice-lor cari alăpteză. Copiile mici sugând la mame seu doici de multorî provöcă din diferite cauze crepături seu alte rănii, cari pot trece chiar în cöcere (în ulceratiuni) pe sînurile acestora. Cel mai bun lucru pentru a preîntimpina urmări grave din această cauză și a face să dispară chiar crepăturile este întrebunțarea subnitratului de bismut în

praf (din apotecă). Trebuie ca mama seu doica imediat ce a supt copilul să pună pe sinuri praful acesta și să nu-l ia de cât în momentul când trebuie să pună copilul din nou la sin. Töte crepăturile se vor vindeca sub pătura de acest praf. In nici un cas nu se va pune copilul la sin, decât nu s'a șters praful de pe sin, căci le pöte face un mare rău.

La Brașov.

Vroiți să cânt a tă frumșete,
Dér condeii nu m'ajută,
Căci de farmecile tale
Chiar și struna 'mi este mută.

O ființă omenescă
Rămâne înmărmurită
De splendoră ta mărță,
Oh! cetate îmbătrănită.
Ai fost martor multor veacuri
De mărire și splendoră
Ca dovadă mai rămăs'au:
Zidurile-ți seculare.

Ochiul nu pöte să vadă
Panoramă mai plăcută
Care să s'oglindească 'n suflet
Vremea d'ăți și cea trecută.

De te urci mai sus pe dealuri,
Prin aleele umbröse,
Ziduri privind în jos de tine
Ziduri vechi și majestöse
Bătute de ploii și vânturi,
Inegrite de tempeste;
Fie-care căramidă
Iși are a ei poveste.

De me plimb în jos pe vale
Și privesc în jur de tine
Ved cum mușii în splendoră
Tainic s'alipse de tine
Și cum stau de santinelă
Ca la o comöră sfântă,
Pe care-o păzesc de veacuri
Și o vor mai păzi încă.

V. Zaharia.

Legenda „Horilcei“.*

Ci-că diavolului numit „Horilcă“ într'o vreme i-a plesnit prin mînte un nou meșesug, cum ar puté el prinde pe ȳmeni în mrejele lui cele spurcate și să-i depărteze de la Dumnezeu. Diavolul a luat chipul unui flăcău și s'a dus într'o pădure. In pădurea asta era un gospodar cu carul după lemne. Flăcăul eși înaintea bētrănului și vedându-l curmând lemne, se puse mai întăit cu dēnsul de vorbă, apoi îi dădu o păpușe, ca să aibă cu ce-și umplé cioba de lulea ce o ținea golă în dinți și ce duhăni, și pe când creștinul se puse pe-o ciurtăcă, ca în tihnă să-și duhănescă cea otrăvă de tutun, flăcăul luă secura de jos și cât ai bate în palme a crăpat mulțime de lemne, ba le-a și încărcat pe carul creștinului. Creștinul vedend isprava cea bună a flăcăului, îi plăcu mult hărnicia lui. Ba ce-i veni în gând, el îl întrebă pe flăcău, nu cumva ar intra la dēnsul în slujbă? Flăcăul se prinse pe loc, că döră asta o căuta și el.

Flăcăul se purta harnic de minune și era ca un prisnel în toate părțile. Astă purtare a flăcăului îl hotărî pe creștin, care n'avea copii, ca să-l ia de suflet, așa cum fac ȳmenii cei fără copii, cari vreau să se pună pe tinjală și alții să le dea de-a gata. El îl și luă și flăcăul asta o dorise döră, ca să-și puie în lucrare planurile lui diavolesci. Acuma nimic nu-i mai sta în cale.

Intr'o ȳi începü flăcăul a aduna lemne, piétră și alte lucruri trebuinciose spre zidire și peste câte-va zile sta, cum am ȳce, ca un burete crescut peste nöpte, o coșcogemite velință**) gata pe locul creștinului. Ömenii din sat se uitau la bujdea aceea

*) Comunicată de Andrei Budnar a lui Anton, gospodar din Streja (Bucovina). „Horilcă“ se ȳce în Bucovina la un fel de rachiu.

**) Povarnă

mare ca la o minune. Mai mult însă se mirară ei când vădură, că sosesc fel de fel de cazane, fel de fel de țevii de aramă, una mai pântecosă și mai suctivă de cât alta. Pe toate acestea le viri făcăul în bujdăia aceea, și apoi să fi vădit ce umbla lucrătorii, ba în sus, ba în jos. D'apoi carțile cu sâcară și barabule așa se îmbulțiau, că n'aveai pe unde trece. Și apoi nu numai lucrătorii și carțile te împedecau, că par'că era în ți de iarmaroc, d'apoi încă butoale și polobócele cele de stejar cu cercuri de fier de un lat de mână și mai bibe. Erau atâtea că nu le puteai număra.

Intr'o ți ci-că a făcut făcăul mare primire ómenilor din satul lui. El adecă li-a dat cui a vrut și cui n'a vrut diutr'acea mursă stórsă din sâcară și barabule și apoi arsă, să bee cât au vrut, ba și pe întrecute, și aceea numai de ómenie, fără bani. El adecă a vrut să-i deprindă pe ómenii la aceea beutură, care era așa de tare, că decă o bea cineva, i-se părea că-i ard mâțele întrénsul. Și măcar că era așa, ómenii tot béură atât din ea, că se făcură ca morți și adormiră pe loc, acolo unde se aflau. Alții însă începură să cante și să jöce, alții să plângă cu amar, ca când și-ar boci părinții, alții se cuprinséră de atâtea dragoste, că îmbrățișau pe toți câți întâlneau, ómenii s'eu dobitóce. Alții érá, și anume cei mai mulți, bénd din această beutură nouă, se apucară la hartă întâi așa scii în șagă, apoi la sfadă și bătaie într'adins și-apoi să se ucidă unii pe alții. A doua ți se vădú ce ispravă frumúșică făcuse béutura făcută de făcău: unii záceau desmetici prin șanturi dormind ca nisce morți alții mai tari de cap mergeau spre casă stinși la față ca după o lungóre, cu capul ciubar, alții erau încruntați de sânge, c'o falcă frântă, c'un ochiú scos, fără masele, câte c'o cóstă frântă, érá alții dormeau somnul cel de veci, ucii de vecinii s'eu prietenii lor în beție. Toți din cei ce béuseră această béutură, nu-și aduceau aminte de cele ce făcuseră ei în ziua trecută. Simțeau numai o durere de cap nespúșă, de oredea că li-se risipesce tidva, un leșin la inimă de nesuferit și o ciumurliuală a trupului de par'că ar fi robít un an dea-réndul ți și nópte fără conténélă.

După-ce mai durmiră cât dormiră, sătenii éráși se duseră la bujdea, ce-i dicea velniță, și acolo îi întâmpina făcăul și-i întrebă ori de le-a ticnit mursa lui. Ei îi spuseră pățaniile lor, érá el le spuse, ca să mai guste câte-o dușcă două, care érá îi va face teferi și buní sănătoși, cum au fost mai înainte. El le și dádú câte o dușcă bună de béut, fără să le cérá vre-o plată. Gustând ómenii câte-o dușcă, li-se făcú sete de mai mult. Ei începură a cere mai mult, érá făcăul, carele își aduse acum ajutor din cei ce îi avea acasă la densusul, scii colo în fundul pământului, îi trimise la aceea ți-cóndu-le, că el le-a vëndut acelora tótă mursa cât o scurge. Ei merséră la acei cumpérători, érá aceia le spuseră, că le vor da la béut, decă le va plăti. Ómenilor nu le prea veni această la socotélă, însă fiindu-le sete grozav de mult și fiind-că făcăul le díse, că decă vor mai trage câteva dúșce le va trece setea arđétóre și se vor întrâma éráși, trebuiră să dea bani pentru aceea beutură. Sfirșindu-li-se banii, vîndétórii primeau în locul banilor și zálóge, haine, vite, țariní, pâne și după ce se duceau tóte gál pe gátelji, primeau ei zálog și sufletele ómenilor pátimași.

Așa făcú diavolul frumúșă ispravă și lui Dumneđeu sântu mare daună.

Velnița aceea díce că era în préjma bisericeii și intrând preotul la sf. slujbă, ci-că palamarul a dat o fugă la velniță de peste drum, ca să iee carbuní pentru cădelniță, că veđi Dómne, acolo focul nu se stíngea nici în ziua de Pasce, căci nu mai era harnicó velnița să fiérbă atâtea mursă, câtă le trebuia ómenilor. Așteptă preotul să vină palamarul cu carbunii, dér nu-l veđú. El trimise pe dascál după palamar, dér nici acesta nu se întórse de par'că era lucru pocit. Pe urmă eși preotul din biserică și se duse după dascál, pálamarul și cădelnița cu carbuní, și rămase și el acolo.

Biserica era acuma fără preot, dascál, pálamar și fără cădelniță.

Tocmai în biserica aceea veni D-đeu cu Sf. Petru, care aúșise de nesdrávaniile diavolului, în satul acela, și intră în biserică. Caută în drépta, caută în stânga, biserică pustie, caută în altar, nici urmă de preot. În urmă se mai uită Dumneđeu prin biserică și záresce într'o strană o babă, care adormise acolo așteptând începerea sfintei slujbe. Dumneđeu întrebă de babă, unde-i preotul, și baba îi spuse, că e dus să cheme din velnița de peste drum pe dascál, carele să duse să cheme pe pálamar, carele alergase să aducă câți-va carbuní pentru cădelniță.

Auđind Dumneđeu acesta díse lui sf. Petru să mérgă la velniță și să cheme pe slujitorii bisericeii să vină să începă la slujbă. Sf. Petru se duse într'o fugă. D-đeu așteptă cât așteptă, în urmă i-se urí de atâtea așteptat și se duse singur la velniță să vadă ce-i cu S-tul Petru, cu preotul, dascalul, și palamarul, că întârđie și nu mai vin.

Intrând Dumneđeu în velniță avú privelisce neobícniută. Toți creștinii záceau dimpreună cu preotul, dascalul și pálamarul morți beți pe jos, érá sf. Petru béuse tot ce avuse cu el, chiar și hainele sale și juca într'un picior printre creștinii, carí horáiau unul peste altul cruciși și curmeziș.

Cum veđú diavolul pe Dumneđeu intrând, se cutremură și a dat orbiș la fugă, și în graba lui cea mare, a căđut într'un cazan ce clocotea, cu horilcă, și acolo s'a pírijolit de viu.

Dumneđeu a scos sufletele cele zálogite diavolilor și a certat pe creștinii pentru slábiciunea lor, cu blándete. veđénd că și st. Petru s'a alunecat. Béutura aceea numită după cel ce o iscodise întâi „horilcă“ o stórc prietenii diavolului până în ziua de astáđi și ea este cáderea în păcate a multora din creștinii.

(„Deșteptarea“) **Dimitrie Dan.**

Cățelul și capra.

— Fabulă. —

Intr'o ți de primă-vară, după-ce de la páșune
Capre, oi și vaci acasă au venit tóte de-a rëndul
Și după ce tóte fură mulse, o capră se pune Jos: ea rumeğând la umbră, unui cățel îi dá gâmbul
Ca s'o smulgă din odihnă, s'o facă să nu-i tignescă
De vr'un vis, ce sub părete i-ar veni din întâmplare...
S'eu din inima-i de mamă voind póte să-i rápescă
Acea dulce fericioire, ce numai o mamă are Când săltând își vede fiul cum sprinteni [sciu se alerge.
Deci cățelul latrá într'una și-o mai apucă [de lână.
Capra? ca și capra: tace, rumeğă și botu-și [șterge
Nevoind mintea să-și pună cu cățelul; căci [bătrână
Cum era și d'ensa tocmai, gândea că nu i-ar [sta bine...
S'eu póte-i era și frică de-a cățelușului gură Cu dinții ascuțiți, ce taie unde apucă ori ce-i vine;
Deci să n'cunjure vre-o glumă... se scólă și [lâna-i sură
Scuturând-o dá se plece; dér abia páșesce [patru
Când cățelul ham! la drépta ham! nainte [în partea stângă.
Capra-i díce: — „Ce mă latrí?“ El îi díce: [— „Vreau să latru,
Nu ești vrednică de alta; nu veđi că ești [o nătângă?“
Cățelușul latrá-latră tot sárindu-i înainte: Érá capra la tot látratul facea câte-o închi- [năciune
Scuturându-și mereu capul sur și ceva mai [cuminte...
Ridicându-și în sus capul și gândind alte [mai bune:
Se dá înapoi ca racul, apoi o tuli la fugă. Dér de cățel nu-i scápare? „Stai pe loc“ [— își díse 'n sine
„Las' că tac acuși din pielea ta: s'eu dubă [s'eu vre-o giugă,
Decă nu-i în capu-ți minte și ai fiit fără [rușine“.
Cățelul avea de lucru și cu musca bláste- [mată;

Ce îi tot intra 'n ureche, în ochi, sub códă [și 'n flocé;
Capra observase asta mai de mult și nu [odată,
Érá când musca-i dete lucru... celui cățel, [ca să-l jöce:
Se repede ca un fulger și cu capul mi- [infundă
Intr'un gard de spinii, aprópe; érá cățelul [cercând strungă,
Cercând vr'un loc de scápare, loc în care [să s'ascundă:
Tot mai în spinii se îndesă; capra dá ca [să-l străpungă:
De vr'o trei-ori mi-ți-l unge... și în córne [il ridică,
Il aruncă cât e colo, peste gard, de ceea [parte.
Ađi cățelu-i căne mare, dér de capre are [frică
Căci el neastimpératul, de la capră a în- [vățat minte...

*
Și 'ntre ómenii — ca cățelul — fără minte [sunt o sémă,
Căre abusând prea adese de a altora ráb- [dare
Îi tot latrá fără trébă: póte să le 'nsufie [témă.
Dér când își pierde rábdarea, să se apere [el sare:
Apucându-și látrătorii și trântindu-și-i la [vatrá...
Ei se pitulă, și mulcom tac, din ascuns [numai latrá,
Și bătrâni i-aduc 'minte, și nu spun nici [adevărul,
Căci își tem, s'ermanii, fiitul și urechile și [pérul...

1898. **G. Bodnariu.**

Insciițare.

„Reuniunea femeilor române din Brașov“ a înființat, după cum se scie, un internat, cu scop de a instrui fetețe din clasa de mijloc a societății românesce în menajul casei, precum și în diferite lucruri de mână, ce cad în sfera unei bune economie.

Reuniunea întreține și subvenționează acest internat cu o sumă considerabilă, numai ca să póta primi fetețe cu taxa cât se póte de scáđută.

În acest internat se învață: a) a pregăti tot felul de mâncări; b) a spála și a călca tot felul de albituri; c) a croi și a cóse cu mașina tot felul de albituri și vestimente; d) a cultiva legumii, și e) regulii igienice.

Pentru completarea cunoșciințelor căștigate în școlă, s'a introdus și o școlă de repetiție revăđută în legile statului pentru copile de la 12—15 ani.

În această școlă se va propune:

Limba română	în 2 curs.	à 2 ore	pe sept.
Limba maghiară	2	„ 2	„ „
Limba germană	2	„ 2	„ „
Aritmetica	2	„ 2	„ „
Istoria și geografia	2	„ 2	„ „
Istoria nat. și fizica	2	„ 1	„ „
Religia	2	„ 1	órá „
Desemnul	1 curs	„ 1	„ „
Scieria	1	„ 1	„ „
Cântări	1	„ 1	„ „
Gimnastica	1	„ 1	„ „

În acest internat se primesc fetețe române, carí vor fi absolvat cel puțin 3 (trei) clase primare și vor fi implinit 12 ani.

Deórece prin reorganizarea cea nouă a instrucțiunei, numărul órelor s'a înmulțit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreținere și instrucțiune taxa de 16 fl. pe lună, plătită anticipativ.

Fetețe orfane și sérace pot fi primite gratuit în internat.

Fetețe diu Brașov, carí vor voi să petrecă numai peste ți în internat, plătesc pentru tótă instrucțiunea și pentru prând și ojină câte 12 fl. pe lună.

Deórece numărul elevelor atât al celor cu plată, cât și al bursierelor este retrins, de aceea se invită părinții și tutorii a se anunța, respective a înainta petițiunile înzestrate cu testimoniu de paupertate și actul de botez la subscrisa președintă până în 20 August st. v.

Primirea elevelor în internat se va face dela 25 August încolo.

La primire are să aducă fie-care elevă albiturile și vestimentele necesare, precum și așternutul de pat.

În legătură cu acest internat, Reuniunea a înființat și un orfelinat pentru fetețe orfane și sérace de la 6—12 ani; aceste fetețe primesc întreținerea completă pe speșele reuniunei și sunt obligate a cerceta școléle române gr. or. din loc.

Petițiunile pentru primire sunt a se adresa până în 20 August st. v.

Informațiunii mai deaprópe se pot primi dela președintă reuniunii și dela actuarul acesteia.

Agnes Dușoiu, președinte.
Lazar Nastasi, prof. gimn. și actuarul reun.

MULTE ȘI DE TOTE.

Cămătăria în vechime.

Din scrisorile trimise de Cicerone președintului s'eu Atticus se vede, că orașul Salamis din Ciprus împrumutase în anul 56 în. de Christos vre-o 250.000 de lei de la M. Scaptius și P. Martinus, ómenii de paie ai virtuosului Brutus, cu dobândă de 48 (patru-đeci și opt) la sută pe an! Deóci plăteau asemenea dobândă orașele, cât vor fi plătit particularii?

Peste câți-va ani, Salaminienii, neplătind dobândile, datoriază ajunsesse la 2.500.000 de lei. Scaptius merse la față locului; Appius Claudius, guvernatorul insulei, îi dádú o slujbă și 50 de cavalerii romani, ca să-și esecute pe creditorii. Și nu glumea Scaptius! Odată a ținut pe consilierii comunali atâtea vreme închiși în sala de consiliu, în cât cincii au murit de fómé!

La 54 în. de Christos capétă Cicerone slujba de guvernator în Cipru, și Salaminienii i-se plânséră de suferințele ce îndurau. Cicerone chemă părțile înaintea sa și îndemnă pe Salaminieni să plătescă. Aceștia declarară, că vor să plătescă, dér numai cu 12 la sută, nu cu 48 la sută, căci legea Ciprului óprea dobândi mai mari de 12 la sută. Cicerone vedea bine, că decă le-ar fi cerét 48 la sută, ar fi însemnat peira orașului; dér Scaptius nu se da, ci învirtea tot felul de șicane, până ce ne mai avénd alt chip, descoperi lui Cicerone, că adevératul creditor era virtuosul Brutus, ceea-ce însuși Brutus, care alergase la față locului mărturisí.

Cicerone nu avú curagiú să aplice legea contra unui om cu atâtea trecere și tărăgáni lucrul până ce i-se isprávi timpul (Ce va fi făcut urmașul lui Cicerone, nu scim; dér orașe ruinate prin camătă erau destule.

Penși mari.

După cele ce anunță „Morning Advertiser“, un fost magistrat, lordul Field a implinit deunăđi 82 ani.

El a fost făcut pair acum 13 ani și pensia sa a fost fixată la 3500 lire sterline pe an.

Ea i-a adus déră peste 1 milion 300 mii de franci.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Un candidat de avocat, cu pracsă bună, posedând un stil curat și în tóte privințele perfect maghiar află numai decât pe lângă condițiunii favorabile aplicare în cancelaria a Drului

Mátyás Lázár
Sibiu, Strada urezului nr. 23.
E preferat acela, care cunoșce în scris și limba română. 2—3.(1080)

Concurs.

Pentru ocuparea postului de contabil provisor la înființanda societate de credit și economii „SERCAIANA“, cu salar de 700 coróne și 20/0 tantiemă se publică concurs.

Concursele să se subșternă subscrisului, cel mult până în 15 Septembrie n., poșta Sárkány, comitatul Făgăraș.

Șárcaia, la 25 Aug. 1903.
Dr. Pompeiú German, medic cercual.

Succesorii A. B I D U

Piața mare, șirul inului nr. 30. (Halta Tramvaiului).

Recomandă **MAGAZINUL de STICLĂRIE**, din nou arangiat și bine asortat cu tot felul de Sticlărie, Porcelan, Vase de peatră, table de sticlă, Lampe, Alpaca de Berndorf, Rame de oglinzi și tablouri.

2--6.(1034)

Cu prețurile cele mai ieftine și serviciu prompt.

PAGLIANO-SIRUP

Mijloc de curățirea sângelui. Preparat din anul 1838, de Prof. Girolamo Pagliano, FLORENZ, Via Pandolfini, (ITALIA).
Depositul de trimitere: Farmacia BRACETTI. ALA, Süd-Tirol.

Sala de Concerte.

Mercuri în 2 și Joi în 3 Sept. 1903.

Numai 2 reprezentațiuni
Sensazionale celebre și artistice.

HOMES
&
Mdme. FEY

Dulapul de spirit al lui *Daver' Port* cu apariții de *Fantome* a lui *Mondling-Hesau* și *Brunocz*.

Experimente nouă și uimitoare de Psihologie *Ipnosă*, *Anamnestie*, *Telepatie* și *Somnabulism*.

Pentru prima oră în Europa:

MEDIU CLAR VEDEND, experiment original al Dōmnei *Homes-Fey*.

Prețurile locurilor:

Balcon 2 cor. 40 b., Fauteuil 2 cor., I. Parchet 1 cor. 40 b., II. Parchet 1 cor. 20 b., I. Rang 1 cor. 20 b., Loc de stat Galerie 1 cor. 20 bani, Partere 80 b., militari și studenți 60 b., Locul ultim 50 bani.

Vendarea biletelor în cancelaria teatrului, în curte (la casa de concerte) înainte de prânz dela 9—12 ore și după prânz dela 3—6 ore.
Deschiderea casei sēra la 7 ore.

Nr. 6666—1903. d. d.

PUBLIKAȚIUNE

referitoare la informarea în listele despre măsurarea dării de drumuri comitatense.

Amēsurat art. de lege I. din a. 1890, prin acesta se aduce la cunoștința publică, că listele pentru măsurarea dării de drumuri comitatense pregătite pentru anul 1903 sunt depuse spre vedere publică la oficiul de dare orășenesc timp

de 15 zile, adecă: din 21 August până inclusive 5 Septembrie 1903, dela 8—12 ore a. m. și că contra măsurării prea urcate a dării pentru drumurile comitatense, orî cine are voie a înainta la subsemnatul magistrat recurs, îndreptat către comisiunea administrativă a comitatului.

Recursele intrate după acest termen, ca înaintate pré târziu, nu se vor lua în considerare și se vor respinge din oficiu.

Brassó, 18 August 1903.

1—2.(1035) Oficiul de dare orășenec.

H. OSTERZETZER

CIASORNICAR, BRAȘOV
Strada Porții nr. 16,

este **MAGAZINUL** cel mai ieftin

de a-și procura
Ciasornice obiecte de aur și argint.

Service solid, prețuri fixe.

500 fl. plătesc celui ce va **durere de dinți**, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui *Bartilla*, o sticlă 70 bani. (Pentru pachetare 20 filler deosebit)

Erezii A. Bartilla (E. Winkler)

VIENA, 19/1., Sommergasse 1.

Sē se cēra pretutindena apriat apa de dinți a lui *Bartilla*. Denunțari de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pōte cāpēta, trimiț 7 sticle cu 5 cor. 20 fil. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco.

Se cāpēta în **BRAȘOV** la farmacia *D-lui Victor Roth*.

Ciocoladă de Tannin

a lui *SZTRAKA*, are cel mai bun efect în contra diarei,

atāt la copii cāt și la adulți.

O bucată costă **40 filleri.** Se află de vëndare în tōte farmaciile

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.
Se vinde cu bucată, cu prețul de fabrică, per cassa se dă sconto de 8%.

FRAȚII ȘIMAY
Brașov, Tēgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese; deposit de **ALBITURI** și **PANZERII** de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte de dame și bărbați, care se vor executa cāt se pōte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânza de Olanda și Pânzături calitatea cea mai bună.

Mare asortiment: de COVARIE și CUVERTURI.

Cele mai nouă și mai moderne
Perdele de dancetă și lână.

Săpun SCHICHT.

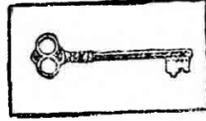
M A R C A :

Cerbu și Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor

și prin urmare și cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vēmātōre.

Se cāpēta pretutindenī

La cumpărare se se observe, ca pe fie care bucată de săpun se fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

69—00.(72)

Fie-care cumpărator al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale clinicii din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină *Camis și Stock în Barcola* la *Triest* recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen austr. a farmciștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2-60.

Se află de vëndare în tōte băcāniile și magazinele de delicatesses din Brașov.

Fie-care cumpărator al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chimică a institutului pentru analizarea
vichitilor și beuturilor aprobat de în-țitii cea reg.
ministeriu al Interieur. Viena X, Str. spitalului 31.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“
se pot face orî și când pe timp mai îndelungat sēu lunare.

„Gazeta Transilvaniei“
cu numărul à 10 fil. se vinde la librăria *Nic. I. Ciureu* și la *Eremias Nepoții*.